

DOMOVINA

Oglaš:

Za 1 mm x 60 inseratnega stolpca mali Din 0-20, uradni D 0-30, poslano, posmrtnice 1. reklame D 0-50. Večkratne objave popust.

Izhaja vsak petek.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Preše nova ul. 54.
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 16, Tel. 72.

Naročnina:

Mesečno Din 1.—, četrletno Din 3.—, polletno Din 6.—, celoletno Din 12.—.

Red in delo

Razmišljanja slovenskega kmeta

V dolgih zimskih nočeh se večkrat prebudim in razmišljam marsikaj. Mnogokrat mislim na našo mlado državo, kateri želim, da bi prišla čim prej v redne razmere. Zakaj razmere v naši državi še niso urejene? To ni po mojem mišljenju nič kaj tako neverjetnega in čudnega. Graditi na razvalinah je pač težko in počasno delo. V naši vasi je pred desetimi leti gorelo in če bi pogorelci manj delali nego poprej ali celo kar počivali in čakali, da zrastejo nova poslopja sama iz tal, kako dolgo bi neki čakali? Toda pogorelci so prišli marljivo za delo in pomagali smo jim tudi mi, ki nas nesreča požara ni doletela. Kljub marljivemu delu in kljub tuji pomoči škoda, ki jo je povzročil požar, še danes ni docela nadomeščena.

Svetovna vojna — svetovni požar — pa je napravil vse drugo škodo. Tisti, ki smo bili vojaki, smo videli, kako so drugi in mi sami le uničevali. Vojni požar je gospodarsko oslabil vse države, ki so bile v vojni. Na taki gospodarski razvalini stare Avstroogrske naj si sezida tudi naša Jugoslavija močan in trden dom. Ali bo pa to mogoče, če pridejo namesto pridnih, potrpežljivih in požrtvovalnih delavcev zabavljači, lenuhi, oderuhi in verižniki, ki le zabavljajo, zmerjajo ali pa le gledajo, da si iz pripravljenega gradiva kujejo po možnosti vsak svojo srečo. Tako, dragi prijatelji, ne moremo nikdar postaviti trdne zgradbe naše mlade države. Ako hočemo, da bomo vsi, ki tvorimo državo, prišli v redne razmere, moramo vsi, ne samo nekateri, delati požrtvovalno, da nadomestimo škodo, ki jo je napravila vojna.

Pomislimo, kaj bi bilo, če bi se naenkrat spuntala narava, kakor se spuntajo nekateri v državi, in bi sred poletja zapadel debel sneg, ali pa bi lil dež kar pol leta skupaj. Vsa naša polja bi bila uničena. Prav tako je v državi. Če zahtevamo danes ustavo, in jo dohimo, jutri pa jo hočemo zopet uničiti, je to škodljivo delo. Naši državniki, ki so delovali pri ustavi, že vedo, kako jo je bilo treba napraviti. Starokopitneži bi seveda še radi vse pri starem. To pa danes več ne velja. Nov čas potre-

buje novega reda in temu se moramo pokoravati, ako hočemo državi in s tem sebi dobro.

Vzemimo si vzgled marljivosti, vztrajnosti in potrpežljivosti po drugih državah. Poglejmo si Nemce! Premagana Nemčija mora plačevati naravnost ogromno vojno odškodnino, toda nemški narod, zvest svoji državi, ne obupuje. Nemčija je uvedla eno uro brezplačnega dela na dan le v prid svoji domovini. Koliko je nemški narod že naredil z eno uro zastojnega dela za domovino! To morajo delati Nemci, da lažje odplačujejo vojno odškodnino, na račun katere je že tudi naša država prejela od Nemcev mnogo blaga. V redu, delu, vztrajnosti in zvestobi do svoje države bi morali posnemati Nemce tudi mi.

Red in pametno delo sta potrebna povsod. Tako na kmetiji, pri občini, v politiki itd. Vzemimo vse one, ki so na odgovornih mestih: Nekateri delajo, drugi pa le zabavljajo. Med slednje spadajo zlasti naši klerikalci. Poglejmo si klerikalne občine: Majhne doklade, ki pa se povečajo seveda, kadar je treba sezidati ali popraviti farovski hlev, šole pol podrte, ceste razdrapane, sejmišča zanemarjena in večno zabavljanje na Beograd, češ, da ničesar ne dá. Če bi dal vse, kar se od njega zahteva, bi moral biti ves zlat. Gospodarimo pametno, pa ne bo treba vedno le zahtevati od Beograda pomoči.

Kadar bo zmagalo pri vseh državljanih pravo veselje do resnega in nesebičnega dela, bo tudi pri nas bolje. Naši državniki često ne morejo prav z delom naprej, ker je v naši državi preveč ljudi, ki ne vršijo svoje dolžnosti do države in sebe. Eden naših najmarljivejših državljanov minister dr. Zerjav je dosegel že velike uspehe, ki bi bili še mnogo večji, ko bi ne bilo zlohotnih ljudi, ki izkušajo uspeh njegovega dela uničiti. Primerjajmo domače kmečko gospodarstvo z velikim državnim gospodarstvom, pa bomo videli, da mora biti povsod red, kateremu se je pokoravati, drugače propade vse. Ako bi na kmetiji delali posli vsak po svoje, bi šel kmet kmalu naoben. Ravno tako je z državo.

sih. Naše učiteljstvo je večinoma naprednega mišljenja in vé — zlasti starejše — kaj je strup klerikalizma. Če ima učitelj še tako prav, mu klerikalci nasprotujejo v vsem. Če hodi napredni učitelj še tako v cerkev in je še tako soliden, ne pomaga nič. Duhovniki hujskajo po tistem zoper njega, zlasti ščuvajo starše šoloobveznih otrok na učiteljstvo. Če pa učitelj duhovnika zaradi obrekovanja zagradi, zleze ta za plot in vrže sum na preprostega človeka. Tako preprosti zapeljani človek večkrat zaradi nepremišljenih besed trpi po nedolžnem, hujšak — duhovnik pa se smeje za plotom. Velikokrat se pa hujšaka le posreči ujeti. Nešteto tožb so duhovniki izgubili pred sodiščem, ker so blatili učiteljstvo.

Namen hujskanja proti učiteljstvu je prozoren. Ubij naprednega moža, pa bo šlo klerikalno cvetje v klasje. Znano je, da je slovenski učitelj Sokol, prožet misli narodnega edinstva in edini, ki nasprotuje farovškemu absolutizmu na deželi. Žalostno pa je dejstvo, da učitelj ne najde vselej opore niti pri ljudeh, ki se sicer delajo za naprednjake. Med drugim je treba pribiti, da večkrat napredni učitelj ne dobi hrane

niti v napredni gostilni proti plačilu — seveda iz gotovih ozirov do duhovščine. Pri današnji protiučiteljski hujskariji je večkrat v zagriženih klerikalnih občinah težko ali celo nemogoče dobiti hrano in stanovanje. Kaplanu pač ni treba takih sitnosti, ker ima takoj palačo na razpolago, hrano pa dobi pri dobro obloženem župniku gruntarju.

Če bi se vse to upoštevalo in bi država ščitila učiteljski stan proti obrekovalcem, bi bila le korist za naš narod. Kako naj učitelj gradi, če pa „Domoljubari“ neprestano hujskajo otroke in starše na nepokorščino in netijo sovraštvo do učitelja.

Pa še nekaj! „Slovenec“ često piše, kaki prijatelji šolstva so klerikalci, in kriči, da hoče vlada zatreti vse šole in celo univerzo v Ljubljani. „Domoljub“ pa, ki ga bere preprost kmet, hujška ljudstvo proti šoli, in v vsaki klerikalni občini po deželi nasprotujejo klerikalci, če se hoče šola razširiti ali na novo zidati, ker se boje naprednega učiteljstva.

Temu zabavljanju proti učiteljstvu je treba napraviti konec, da ne bodo nekateri podirali tega, kar učiteljstvo z veliko požrtvovalnostjo gradi.

Jugoslavija in Rusija

Povodom konference v Lozani je prišlo tudi do znatnega zblizanja med našo državo in Rusijo. Naš zunanji minister dr. Ninčič in ruski komisar za zunanje zadeve Čičerin sta imela daljše razgovore in pri tej priliki je prišlo med obema državama do znatnega zblizanja, katerega posledica je, da je naša vlada že sklenila odposlati v Moskvo posebnega odposlanca, ki bo zastopal našo državo pri ruski vladi, in ravno tako pošlje tudi ruska vlada svojega zastopnika v Beograd.

S tem je storjen velik korak naprej. Odkar so zagospodovali v Rusiji boljševiški sovjeti, so pretrgale vse države vsak redni diplomatični stik z moskovsko vlado in to je storila tudi naša država, ker boljševiške vlade, kakršna je ona bila prva leta svojega obstoja, nihče ni mogel priznati kot pravo vlado.

Medtem so se pa začele razmere v Rusiji bistveno menjati in obratovati na boljše. Boljševiki so sami začeli uvidevati, da vodi njihova politika, kakor so jo začeli voditi, naravnost v popolni gospodarski in družajni polom in začeli so se popravljati.

Na tej poti popravljanja zmotenahaja danes Rusija in vsi slovanski narodi goreče želijo, da bi se Rusija čim prej uredila in postala močna in silna opora vsem manjšim slovanskim narodom, posebno Jugoslovanom, ki smo stali z bratskim ruskim narodom vedno v najpriskrajših medsebojnih bratskih odnosih. To je dalo naši vladi povod, da je po svojem zunanjem ministru

stopila v prijateljske razgovore z voditeljem ruske zunanje politike.

Začelo se je torej. Ona mora, ki je ležala na naših prsih par let, je odpadla in mi lahko gledamo z vselejšimi pogledi v bodočnost, ko bo z vzhoda zasijala vsemu Slovanstvu močna svetloba vseslovanske sloge in bratstva.

Naši sovražniki to že vidijo, posebno nemški, madžarski in italijanski listi vidijo v zblizovanju med Jugoslavijo in Rusijo — vseslovansko nevarnost, ki preti Evropi, v prvi vrsti njim.

Naj bodo naši sovražniki brez skrbi! Slovanstvo je miroljubno in nima namena, podjarmiti si tuje narode. Slovanski svet je velik, tako rekoč neizmeren. Slovanom ni treba hlepeti po tujih deželah. Ampak to svojo zemljo hoče Slovan čuvati in braniti do zadnjega vzdihla, Slovan je svobodoljuben, on hoče biti sam svoboden in na svoji zemlji svoj gospod — v tuje zadeve se pa ne vmešava, Slovan ni grabežljiv in on bo vedno dober sosed — ako se bo tudi sosed primerno vedel.

Z iskrenim veseljem pozdravljamo zblizanje naše države in Rusije, ker se dobro zavedamo, kako ubogi in majhni smo bili brez velike in močne Rusije. Da bi se le čim prej uredile notranje razmere v Rusiji, da bi se ta mogočna in prostorna država gospodarsko okrepila in politično uredila! Da se to doseže, je dolžnost vsega Slovanstva sodelovati in podpirati Rusijo v njenem stremljenju po novi. Boljšim časom gremo nasproti, ker poraja se mogoč-

Sovražniki šole in učiteljstva

Obris z dežele

Zadnje čase prinaša klerikalno časopisje, zlasti „Domoljub“, hujšajoče članke o šolstvu in učiteljstvu. Menda ni bolj strupenega lista kot je „Domoljub“. Zanj agitira duhovščina po prižnicah, pri raznih kongregacijah, po spovednicah itd. Znan nam je celo slučaj, da je duhovnik, ko je delil na domu zadnjo popotnico, nadlegoval bolnika, naj si naroči „Domoljuba“.

Če pomislimo, da je v Sloveniji še precej nerazsodnih ljudi, se ni čuditi, da jih mnogo naroči ta list, ki vpliva kakor strup zlasti na mladino, ki obiskuje šolo. V tem listu se blati učiteljstvo kar v splošnem. Noben stan ni tako obrekovan kakor učiteljski. Posebno jih boli, ker ne morejo učiteljstva več poljubno predstavljati in mu deliti batine kakor v Šustersičevih in Lampetovih ča-

na, demokratska, slovanska Rusija, ki vstaja iz razvalin nesrečne Rusije in že začenja zbirati okolu sebe slovanske narode.

Politični pregled

V Beogradu rešujejo ministrsko krizo, ki je nastala kot posledica nejasnega političnega položaja. No, ta položaj je že pojasnjen, ker se je pokazalo, da je

demokratska stranka enotna, da vladajo v njej enaki nazori tudi v vprašanju taktike, ne samo v vprašanju političnega programa. Med obema najmočnejšima strankama, demokrati in radikalci, sicer ni pravega prijateljstva, ampak razmere so take, da ne kaže izzivati razcepa, ker bi bila vsaka druga vlada nemožna. Zato bo tudi sedanja kriza rešena tako, da novo vlado zopet sestavi g. Pašić in tudi drugi ministri ostanejo na svojih mestih, samo nekatera ministrstva morda izpremenijo svoje voditelje, pa te izpremembe ne bodo imele nobenega političnega pomena. Opozicionalci so se za stonj trudili, da bi sami prišli na vlado. Preslabi so za to, premalo jih je in tudi skupnega programa nimajo, brez tega pa vlada ni možna.

Hrvatsko vprašanje je še vedno na dnevnem redu in v njem igra v zadnjem času

Radić prav aktivno vlogo, ker se približujejo volitve in Radić se boji svojih volilcev, ki niso zadovoljni z njegovo dosedanjo politiko, po kateri je ostalo okolu 60 hrvatskih poslancev doma, namesto da bi v narodni skupščini delali za ljudstvo in državo. Radić bi šel sedaj prav rad v Beograd, ampak sram ga je, da bi prišel kot spokorjeni grešnik, on bi rad dosegel kak političen uspeh pri tem, n. pr. izpremembo vlade, da bi mogel potem opravičiti svojo dosedanjo politiko in ravno to se mu nikakor noče posrečiti, ker nova vlada se ne bo od dosedanje čisto nič razlikovala. Čas pa beži in nove volitve bodo prav kmalu, prej kot si želi Radić in njegovi prijatelji in zato je pričakovati, da pridejo v narodno skupščino Radić in njegovi prijatelji

kot spokorjeni grešniki, ker drugače niti biti ne more, samo duševno omejeni ljudje so mogli pričakovati, da se bo večina uklonila

manjšini. Staro pravilo, ki se ga drži povsod po svetu, je, da se mora manjšina vedno ukloniti volji večine. Radić danes gotovo bridko obžaluje, da je pred dvema letoma pozabil na to staro pravilo in se je šele sedaj spomnil nanj. Obžaloval bo on svoje napake še bolj, kakor tudi naši klerikalci, ki tudi vodijo tako politiko, ki je ne morejo uveljaviti in je ne bodo uveljavili nikdar. Država je enkrat urejena enotno in oni, ki hočejo, da država tudi ostane enotna, so premočni, da bi jih premagalo par klerikalcev, ki bi radi vsaj na Slovenskem neomejeno gospodarili, kakor so gospodarili v Šusteršičevih časih.

Ko je prišla v Italiji na površje vlada fašistov in je novi ministrski predsednik Mussolini na vsa usta izjavljal, da bo nova vlada spoštovala mednarodne pogodbe, med katere spada tudi rapalska pogodba z Jugoslavijo — takrat mi

Italijanom nismo verjeli,

ker vemo, kako neodkritosrčni in zahrbtni so ti naši zapadni sosedje. Imeli smo prav. Italija se že izvija na vse mogoče načine in bi rada izpremenila pogodbo — sebi v korist, seveda tako, da bi postala Reka njena last, Zadar pa da bi dobil še nekaj okolice, ki je naša. Naša vlada se pa ne spušča v nobena nova pogajanja in se bo poslužila — ako Italija ne izvrši vseh določb rapalske pogodbe — zadnjega in najmočnejšega sredstva, ki ji stoji na razpolago: dala bo rapalsko pogodbo vpisati pri zvezi narodov in tako postane to vprašanje mednarodno vprašanje in Italiji ne bo preostalo drugega, kot izvršiti vse ono, v kar se je v rapalski pogodbi obvezala.

Te dni so se vršile v Varšavi, v poljskem parlamentu

volitve novega predsednika poljske države

in po hudem boju med strankami je bil izvoljen dosedanji zunanji minister Narutowicz, znan kot dober prijatelj Jugoslavije. Upati je, da se naši odnosi s Poljsko pod vplivom novega predsednika poljske države še bolj utrdijo v prosep slovanske stvari. Poljska se mora ravno tako boriti s posledicami vojne kot mi in vse države, ki so se udeležile svetovne vojne, ampak ta severna slovanska država ima ravno tako kot mi, vse pogoje za lep razvoj in napredek posebno na gospodarskem polju.

V naši jugovzhodni sosedščini so nemiri, ker na Orškem je še vedno

revolucija in dežela očividno propada, druge vrste so pa

nemiri na Bolgarskem,

kjer se nekdanji macedonski komitashi nikakor ne morejo sprijazniti z novimi razmerami in se ne strinjajo z vlado Stambolijskega, ki hoče napraviti križ preko preteklosti in stopiti v prijateljske sosedske odnose s sosednjimi državami, tudi z Jugoslavijo. To je edina pometna politika, ki jo more Bolgarska voditi in zato je bil tudi udušen uporni poizkus nekdanji macedonskih komitashov, ki se jim je sicer posrečilo polastiti se mesta in okraja Čustendil, pa je bil njihov upor od vlade v enem dnevu zatrt. Želimo Bolgarski, da bi v mirnem delu celila vojne rane in postala kmalu zopet krepka, ker njeno ljudstvo je zelo pridno in delavno. Med našo državo in Bolgarsko se s časom gotovo razvijejo še prav prijateljski in bratski sosedski odnosi.

Velik korak naprej je storila naša država

v obnovitvi rednih odnosov z Rusijo,

o čemer poročamo obširnejše na drugem mestu. Vidi se, da se Slovanstvo prebujajo in začenja zavedati, da je samo v slogi moč. Složno in edino Slovanstvo bo moč, ki je nihče ne bo premagal.

Dopisi

Gornji Logatec. Tukajšnja krajevna organizacija demokratske stranke je priredila v nedeljo v Gornji vasi (občina Gornji Logatec) javen shod, na katerem je poročal predsednik organizacije, ki je v daljšem poljudnem govoru pojasnil zborovalcem pogubno delovanje klerikalcev pred, med in po vojni. Le ob preobratu so klerikalci nekoliko časa skrili kremlje, danes jih pa zopet kažejo brez sramu. Shod, ki je bil prav lepo obiskan, je bil odgovor na klerikalni shod, ki se je vršil v istih prostorih 14 dni poprej. S tem odgovorom smo lahko zadovoljni, ker je z njim dokazano, da v Gornjem Logatcu še dolgo ne bo pognala klerikalna ljulika. — Naša ljudska šola je obletnico našega ujedinenja praznovala na predvečer narodnega praznika z lepo deklamacijo in temu dnevu primerno igrico »Ujedinenje«. Na krasnem uspehu požrtvovalnemu učitelstvu iskreno čestitamo. Drugi dan je bila slovesna

sv. maša, katere se je udeležilo uradništvo in mnogo občinstva. Pri maši je pel domači pevski zbor (mešan) pod vodstvom nadzornika Punčuha in tako mnogo pripomogel k slovesnejšemu razpoloženju. Raz večine hiš ob cesti so visele trobojnice.

Tržič. Dne 1. t. m. je obhajal ravnatelj tovarne čevljev »Peko« v Tržiču, John Staudinger, desetletnico svojega delovanja v tem svojstvu. Da se je omenjena trdka povzpela do sedanje višine razvoja, se ima po pretežni večini zahvaliti njegovega trudopolnemu delovanju in neumorni vztrajnosti. Tem povodom izreka celokupno uradništvo tovarne svojemu kolegi iskrene čestitke z željo, da bi še nadalje ostal na svojem mestu ter z dosedanjim vnuem deloval na polju industrije, ki je naši mladi državi prepotrebna.

Sava na Gorenjskem. Prejeli smo: Gospod urednik, prosim blagovolite nam izporočiti, kdaj bo v Ljubljani praznik ujedinenja klerikalcev in komunistov, kajti ta praznik bomo mi obhajali odslej namesto državnega. Živela ogenj in voda! — Komunist.

Jesenice na Gorenjskem. Nedavno je dvajsetletni R. T. brez povoda močno potolkel nekega šestnajstletnega mesarskega vajenca, da je moral ta iskati zdravniške pomoči. Takih pretepev se zgodi po naši mili domovini Sloveniji žalibog vse polno. Tega slučaja bi niti ne omenili, toda povedati moramo, da je omenjeni »nadebudni junak« Orel, da ne bo »Domoljub« vedno lagal le o pretepačih — Sokolih. »Domoljub« naj torej ne pometa pred drugim pragom, ko ima pred lastnim dovolj smeti.

Brežice. V nedeljo 17. t. m. se vrši točno ob 19. uri v veliki dvorani »Narodnega doma« v Brežicah zgodovinsko predavanje o mestu Brežice. Predava univerzitetni profesor dr. Fran Ilešič iz Ljubljane. Po končanem predavanju uprizori dramatični odsek »Citalnice« v Brežicah Nušičevo tridejansko veseloigro »Navaden človek«.

Grize v Savinjski dolini. Učenci tukajšnje šole so uprizorili na praznik narodnega ujedinenja igrokaz »Ujedinenje«. Med igro so peli »Mlade junake« in »Bodi zdrava, domovina«. Prireditve so zaključili z »Bože pravde«. Dvorana pri ge. Piki je bila natlačeno polna in marsikatero oko se je zarosilo, ko je gledalo otroke na odru tako samoza-

Povodenj

(Konec.)

V.

Od tega trenutka dalje nisem mogel več jasno misliti. Edino, kar je še živelo v meni, je bil živalski nagon: rešiti se na vsak način. Kadar se je približala voda, sem se umaknil višje in višje.

A ko sem tako sedel ves topoglav, sem zaslišal, da se nekdo tik mene smeje. Nisem si mogel razložiti, kdo je.

Danilo se je in vse nebo je žarelo v svetlobi jutranje zarje. Lepo je bilo in sveže ter tako mirno, kakor na obrežju tihega ribnika, čegar gladina se ob solnčnem vzhodu nalahno kodra.

Ali poleg mene je donelo še vedno smejanje, in ko sem se okrenil, sem videl, da je Micka, ki je v svoji premočeni obleki stala in se smejala.

Ah, ta ubogi otrok, — kako je bila lepa in ljubka v tisti zgodnji jutranji uril!

Videl sem, kako se je sklonila, zalela s periščem malo vode ter si umi-

vala obraz. Potem si je razpletla lase in si zadaj na glavi pritrdila kite.

Opravljala se je pač, ker je menda mislila, da je v svoji sobici, v nedeljo zjutraj, ko zvonovi tako veselo zvone.

In smejala se je vedno dalje, veselo, otroško, z bliskajočimi se očmi in od sreče žarečega obraza.

Začel sem se smejati z njo vred. njena blaznost se je dotikala tudi mene. Groza ji je ugrabila razum. A to je bila milost z neba, ker videlo se ji je, da se raduje lepega, vedrega pomladnega jutra.

Gledal sem jo in nisem razumel, kaj hoče. Tako sem le prijazno majal svojo glavo. A ona se je še vedno lišpala. Nato, ko je menila, da je s svojo pripravo gotova, je zapela »jasnim glasom eno izmed svojih pesmi. Toda kmalu je utihnila in zaklicala, kakor bi nekomu odgovarjala, čigar glas sliši samo ona:

»Pridem, pridem!«

Nato je začela zopet peti ter je lezla s strehe v vodo, ki jo je rahlo objela. Jaz sem se smehljaj še vedno in sem zrl veselega pogleda na točko, kjer je izginila...

Kaj se je zgodilo potem, se ne spominjam več.

Sedel sem čisto sam na strehi. In voda je stopala višje in višje.

Mislil, da sem se naposled oklenil z vso močjo dimnika, ki je stal še vedno — kakor žival, ki noče poginiti.

In potem nisem čutil ničesar — ničesar več...

Čemu sem še živ?

Povedal sem mi, da so okoli šestih dospeli ljudje iz Št. Tina s svojimi čolni ter so me našli brez zavesti na dimniku.

Ako bi bila povodenj neusmiljena, bi me bila med mojo omedlevico lahko odnesla, kakor je odnesla vse moje ljube.

Jaz, starec, sem trmasto ostal živ, a vsi drugi so umrli, mala otroka, cvetoči dekleti, mladi in stari zakonski pari.

Le jaz še živim kakor uvel plevel, čigar korenine se oklepajo kamenja. Ako bi imel pogum, bi storil kakor Peter in dejal: »Zbogom! Meni je tega dosti« — ter bi se vrgel v Garono, da bi šel isto pot, ki so jo šli vsi.

Nobenih otrok nimam več, moja hiša je podrt, moja polja so izpremenjena v puščavo.

O, oni večeri, ko smo sedeli vsi za mizo, starejši na sredi in potem mladina, po vrsti — ko me je obdajala le veselost in mi ogrevala srce!

O, oni lepi dnevi žetve in trgatve, ko smo bili vsi na delu in smo se vračali domov ponosni na naše bogastvo!

O, naši lepi otroci in naši lepi vno-gradi — naša lepa dekleta in naša lepa žitna polja, radost moje radosti, živo plačilo vsega mojega življenja!

In zdaj, ko je izgubljeno vse — moj Bog, čemu zalitevaš od mene, da naj še živim?

Zame ni tolažbe. Nočem, da bi mi pomagali. Svoje njive dam ljudem, ki imajo še otroke. Morda bodo imeli pogum, očediti zemljo ruševin in jo obdelovati znova. Ako pa človek nima otrok, potrebuje le še mal kot, da lahko umre.

Imel sem le še eno željo, majhno željo: da bi našel trupla svojcev, da bi jih mogel pokopati na našem pokopališču, pod nagrobnikom, kjer želim počivati tudi sam.

vestne, navdušene in prežete ljubezni do naše domovine, do našega vladarja in do naših neodrešenih bratov. Nabralo se je ob tej priliki tudi 800 kron za šolske potrebščine revnim učencem. Našemu vrlemu učiteljstvu, ki je imelo z učenci precej truda, vse priznanje. — Prošlo nedeljo je naše »Dramatično društvo« uprizorilo igrokaz »Veleja« pod spretno režijo g. učitelja Razpotnika. Vloge so bile v prav dobrih rokah, vsi igralci popolnoma na mestu. Le tako naprej!

Braslovče. Pišejo nam: Iz našega kraja se pa že res dolgo časa nismo nič oglasili. Zato pa imamo sedaj več stvari skupaj. Nedavno smo dobili še enega novega kaplana, katerega prav za prav za cerkvena opravila ne potrebujemo, toda naš g. dekan, ki bi rad začel velikopotezno klerikalno ofenzivo, pa se zaradi svoje čistiljivosti ne sme sam preveč izpostavljati, ga bo uporabil za agitatorja. Saj je novi kaplan še mlad in podjeten. Zato bo imel pač največ agitacijske sreče pri Marijinih devicah, katerih sloves je pri nas znan — seveda le od ne posebno lepe plati —, toda pri starejših izkušenih ljudeh ne bo mlad človek brez trdih življenskih izkušenj ničesar dosegel, pa naj bo tudi trikrat maziljen. V Braslovčah ne sije več solnce klerikalnemu komedijantstvu. Imamo svojo glavo in svoj razum, ki nam ne dopušča, da bi nasedli vsakim limanicam, ki nam jih nastavlja klerikalna Kmečka zveza. Na take limanice se ujame le kakšen tak duševni revček kakor je upokojenec Kukenberg, ki vidi travo rasti celo po zimi, kadar leži sneg. No, njega klerikalcem ne zavidamo. Čudno se nam pa vendarle zdi, da niso našli sposobnejše osebe, ki bi agitirala za klerikalno časopisje. To je pač najsigurnejše znamenje, da je pri nas klerikalizem že v konkurzu. Omenjeni Kukenberg, ki je obenem tudi tajnik tukajšnje klerikalne Kmečke zveze, je poizkušal srečo agitacije za klerikalne liste celo pri odločno naprednih ljudeh. Kako se mu je pri nekaterih naprednjakih godilo, že ve on sam, če že ni mogoče pozabil, ker je bolj slabe glave. Položaja ne bo nič zboljšal kaplan Kranjc, tajnik Kmečke zveze v Celju, ki je najet, da priredi to nedeljo ob priliki občnega zbora Bralnega društva pouk za fante, to se pravi za Orle. Te bi bilo treba res marsičesa naučiti in tudi „odučiti“, ker nekatere

stvari znajo še preveč dobro. Le vprašajte jih, kako je bilo svoj čas veselo, ko so se ponoči vračali od telovadbe z Orlicami domov. Naj bo za enkrat dovolj! Povedali smo vse po pravici in še izpustili smo mnogo. Pri nas ne bo klerikalizem več žel novih uspehov, četudi posejete vso občino s plakati za tako zvano katoliško časopisje. Saj vemo, kaka je „katoliška“ stranka, ki se je pri ljubljanskih občinskih volitvah združila z boljševiki, katerih somišljeniki

so v Rusiji preganjali krščansko vero in morili duhovnike. Kimavcev pa, kolikor jih imate, ne potrebujemo. Kukenberge in podobne le kaj obdržite zase!

Polzela. Prejeli smo: Naš Sokol se giblje in nič ne rečemo, če mu dober človek želi, da bi bolj energično razpel svoja krila. Žal le, da prihajajo takšni opomini od strani, ki svojčas niso bile preveč navdušene za Sokolstvo. Toliko naj bo za enkrat dovolj!

Kmetijski glasnik

PRISILJENI VINOGRADI.

Pri našem vinogradništvu moramo razločevati prave vinske lege od prisiljenih vinskih leg. Prave vinske lege imamo tam, kjer je vinstvo sploh razširjeno, kjer se drže vinske gorice druga druge in kjer se vsa okolica peča z vinogradništvom. To so pravi vinorodni kraji. Po tej krajih je prebivalstvo navezano na svoj vinski pridelek in živi od tega. Po takih krajih je tudi vinska kupčija doma.

Drugeče pa je po krajih, kjer so vinske lege prisiljene in kjer je vsled tega tudi vse vinogradništvo prisiljeno z vsem svojim vinskim pridelkom vred. To so lege po manj ugodnih krajih, bodisi da so pre nizke ali pa previsoke. Te lege poznamo na tem, da se nahajajo vinogradi po takih legah le tu in tam in v manjšem obsegu. Te vinske lege so nekam raztrgane in razkosane. Po teh krajih ne daje vinogradništvo zanesljivih pridelkov, ne po količini in še manj po kakovosti pridelka. Vino je sploh slabše vrednosti in je le bolj za krajevno potrebo porabno. Posestniki takih prisiljenih vinogradov navadno tudi niso navezani na vinsko letino, ampak živijo bolj od živinoreje in poljedelstva.

Naše mnenje je, da po takih malohvaležnih legah ne kaže širiti vinogradništva in zlasti ne na škodo drugega kmetijstva, ki je potrebno izboljševanja in ki trpi danes predvsem na tem, da se zanemarija, dočim se znese v vse te malohvaležne vinograde največ dela, največ časa in največ denarja. Če se mora potem težko pridelano vino navsezadnje še doma popiti, ker ne gre v denar, je tako gospodarstvo vse kaj drugega, kakor pametno. In takih prisiljenih vinogradov, ki nam povzročajo več neprilike kakor koristi v gospodarstvu, imamo tudi v naši deželi. Veliko boljše bi storili, ako bi obračali naše delo in

naša sredstva za povzdigo živinoreje in pridelovanja krme kakor da jih vtkamo v prisiljene vinograde!

NAJLEPŠA IN NAJBOLJŠA ŽIVINA

Med najbolj sloveče goveje pasme spada danes simodolska živina. O tem ne more biti nobenega dvoma. Njen sloves gre širom sveta in marsikje se je že za drag denar vpeljala za izboljšanje domače živine. Imamo že cele pokrajine, kjer je ta pasma prodrla in kjer se je že udomačila. Ta pasma ima povsod svoje čestilce in tudi pri nas jih ne manjka. Simodolska pasma se odlikuje po svoji lepi vnanosti in po svojih odličnih lastnostih za užitek. Spričo njenih priključljivih telesnih oblik in njenih sposobnosti za raznovrsten užitek, jo je že marsikdo proglasil kot neka »univerzalno« pasmo, tedaj za pasmo, ki je vredna, da se splošno uvaža in povsod razširi.

Kakor je ta misel lepa, vendar je neizvedljiva, ker trpi tudi simodolska pasma na tej pomanjkljivosti, da je le pogojno tako dobrih in lepih lastnosti. Simodolska pasma je sad najugodnejših živinorejskih razmer, ki so na njen razvoj vplivale več kot 100 let. Ta pasma je vajena na marsikaj, kar ji ni mogoče dati po drugih krajih, in zato najdemo marsikje, koder se je ta pasma vpeljala, le še senco njenih prvotnih lastnosti. Za vzgled nam je lahko naše Prekmurje, kjer se je ta pasma močno razširila in kjer se kaže ta pasma le še po svoji barvi in telesnih oblikah. V Prekmurju ni našla potrebnih pogojev in zato nam propada, trpi na splošni tuberkulozi itd. Če pomislimo na bujne pašnike v Švici in na ondodno skrbno in močno rejo, ni prav nič čudnega, da se ta živina v Prekmurju dobro ne počuti in da ne daje zaželenega užitka. Take manj po-

voljne izkušnje imajo pa tudi po drugih manj ugodnih živinorejskih razmerah.

Kaj bi se reklo, ako bi hotel kdo danes priporočati simodolsko pasmo za izboljšanje živinoreje v našem Bohinju? — To bo di vzgled, da imajo različni kraji svoje posebnosti, ki jih ne smemo prezirati pri pospeševanju naše živinoreje s tujimi pasmami. Brezpogojno najboljše živine sploh ni in pri izbiranju pasem se sploh ne gre za načelo najlepše in najboljše živine kot take, ampak za pasme, ki so po svojih lastnostih in po svoji prilagodljivosti najbolj pripravne in najbolj prikladne za naše razmere. Teh se držimo!

DOMAČA ŽIVINA.

Živino, ki je pri nas udomačena, imenujemo domačo živino, oziroma domače pleme. Odlikuje se po tem, da je našemu kraju privajena in da je po glavnih svojih lastnostih — sad naše reje, naše krme, naše strežbe in naše rabe. V teku časa je doživela ta živina marsikatero »cepljenje«, »križanje«, »mešanje krvi«, zato je tudi več ali manj mešane krvi. Pri vsem tem je pa v njej vendar le največ domače krvi, namreč največ tistih lastnosti, ki odgovarjajo krajevnim razmeram in običajni reji. Lahko se trdi, da je pri domači živini več kot polovica domače krvi, tedaj toliko, da prevladuje, naj že potem njena barva in njen stas spominjata več ali manj na eno ali drugo primešano pasmo ali pa ne.

Kaj pa daje pomen domači živini? Domača živina ima to prednost pred tujimi živalimi, da je ona proizvod domače reje, da predstavlja uspeh domačih živinorejskih razmer, da je utrjena za naše krajevine in gospodarske razmere itd. Kakršni so pogoji njene reje, taka je tudi domača živina. Ona je prava slika obstoječih živinorejskih razmer.

Ker je mešane krvi, se ne razločuje med seboj več ali manj samo po barvi in po telesnih oblikah, ampak kolikor toliko tudi po svojih lastnostih za užitek, zlasti po svoji mlečnosti. V tem pogledu se njene lastnosti obračajo tudi po tem, v kakih rokah se nahaja. Pri boljših živinorejcih je tudi domača živina boljših lastnosti in nasprotno. Ta razvojna zmožnost ji daje veliko vrednost tudi v naših razmerah.

Poleg njene privajenosti in utrjenosti je njena razvojna zmožnost naj-

Zvedel sem, da so v Tuluzi naložili veliko število trupel, ki jih je reka prinesla seboj. In sklenil sem, da potujem tja.

Povodenj je prinesla Tuluzi strašno nesrečo: 700 ljudi je potonilo, vsi mostovi so se podrli, cel mestni okraj je bil kakor pokosen in pokrit z blatom, 20.000 oseb je izgubilo svoj imetek ter je skoraj umiralo od lakote — vse mesto je bilo po mrtvaškem smradu okuženo. Bali so se, da izbruhne epidemija tifusa. Povsod je vladala žalost, po cestah je mrgolelo vozov z mrtveci, in vse miloščine, ki so pritekale z vseh strani, niso mogle popraviti škode.

Toda jaz sem hodil po vsem tem razdejanju ter nisem videl ničesar. Mislim sem samo na lastno nesrečo, na lastne mrtvece.

Rekli so mi, da so naložili resnično mnogo trupel. Toda bila so že pokopana, vsa v eni vrsti na mestnem pokopališču.

Samo neznance so prej še fotografirali. In med tistimi groznimi fotografijami sem našel zopet Gašperja in Veroniko, tesno oklenjena v strastnem objemu. Njune ustnice so se našle v smrti k poročnemu poljubu.

Njune odrevenele roke so se ovile s toliko silo drug okoli drugega, njune ustnice so se stisnile tako neločljivo na druge, da bi morali polomiti njune ude, ako bi jih hoteli razkleniti.

Tako so ju torej fotografirali in ju skupaj položili v grob. Nič drugega nimam, kakor to njuno sliko.

Lepa ta dva otroka — njuna obraza sta spačena in od vode napihnjena — toda njune poteze govore še zmerom o junaštvu njune ljubezni.

In gledam ju ter jokam.

Emil Zola.

Pisatelj „Povodnji“

(Emil Zola.)

Čitatelji in čitateljice naše »Domovine«, ki ste prebrali krasno povest »Povodenj« ter ste občudovali strašno umetnost, s katero je napisana, naj Vam še povemo, kdo je bil njen pisatelj!

Emil Zola (izgovori Zolá) je bil Francoz, rojen l. 1840. v Parizu ter je postal eden največjih svetovnih pisateljev vseh časov. Bil je demokrat: strasten zagovornik revežev, strastno sočuten opisovalec zatiranih in izkoriščanih, strasten prijatelj vseh, ki de-

lajo, ustvarjajo in človeštvu koristijo. Zato pa je bil strasten sovražnik stopačev, pijavk in sleparjev. Za resnico, pravico, za čast dela in poštenja se je boril s svojimi romani, novelami in spisi vse življenje. Nihče ni opisal lepše, groznejše in resničnejše življenja, trpljenja, veselja, grehov in čednosti delavstva in kmetiškega stanja, nihče ni proslavil zaslug delavcev in kmetov za človeštvo veličastneje kakor on. Zola je poznal kmetiško in delavsko življenje in trpljenje temeljito do najmanjših ničnosti ter je napisal nešteto velikih romanov, ki govore le o borbi ljudstva proti krivici in laži. Zato pa je seveda napisal tudi strašne resnice o propadlosti francoske gospode, plemstva, vojaštva, kapitalistov, bančnikov, vseh izkoriščevalcev ter zlorabljalcev delovnega ljudstva. Bil je bojevnik za kulturo srca in duha. Prizanesel ni nikomur. Njegovi romani so bili zrcalo resnice. Zato se ni bal povedati resnico niti najvišjim krogom in niti papežu in rimski cerkveni oblasti. Zola je napisal romane o Rimu in Lurdu ter je brezobzirno razkril vse cerkvene in duhovniške sleparije za izkoriščanje neumnega ljudstva. Vse

pa je napisal le na temelju dolgih in natančnih študij. Vse je sam pregledal, preiskal, dolgo opazoval in potem popisal po čisti resnici brez ozira na vzgor ali navzdol.

Kajpada je imel zato mnogo besnih sovražnikov. Sam papež je preklel njega in njegove spise ter je prepovedal katoličanom brati njegove knjige. Zola pa je imel zato le še več prijateljev in čestilcev na vsem svetu. Vojaški, vladni, bančni, veleindustrijski in zlasti cerkveni krogi so ga psovali, kakor bi bil največji zločinec. Zola ni odnehal.

Nekega jutra pa so ga našli v njegovem stanovanju mrtvega. Zvečer še čisto zdrav, je bil zjutraj zaduščen. Peč je bila kriva njegove smrti: plini so ga umorili, — pravijo...

Priobčili smo povest »Povodenj«, da vidijo naši bralci, kakšne povesti je prepovedoval brati papež zato, ker jih je napisal junak Zolá. Tudi ta povest je vzeta iz resnice. Prevedli smo jo natančno, niti besede nismo izpustili ali izpremenili, le primke smo poslovenili, da jih naši bralci lažje izgovarjajo.

Francozi so bili vedno naši prijatelji. Cesar Napoleon je dal Sloven-

večjega pomena za nadaljevalno izboljševanje njenih lastnosti.

Naša domača živina je sposobna izdatnega napredka, ako se bodo izboljšali dosednji pogoji njene reje. Če bomo po vzgledu drugih naprednih živinorejskih dežel izboljšali ves način naše vzreje, našega krmljenja itd., z eno besedo, če bomo posnemali naše najboljše živinorejce, potem bo tudi naša domača živina vse kaj drugega, kakor je danes. Vzglede za to imamo že v deželi.

COKLJA ZA NAŠO ŽIVINOREJO.

Naša živinoreja bi lahko bolj napredovala, ako bi se naši živinorejci bolj zavedali svojih skupnih nalog in ako bi se postavili s svojim delom na lastne noge. Nikjer ni lepše in bolj hvaležne prilike za to, da se udeležujemo z lastnimi silami kakor ravno pri živinoreji. Ako bi se lotili pospeševanja naše živinoreje z združenimi močmi, kar je edino prav, potem bi se naša živinoreja vse lažje dvignila. Tako pa gledamo in čakamo vse preveč in predolgo na pomoč, ki naj pride od zunaj in od zgoraj.

Kaj smo pa dosegli v teku zadnjih 40 let, odkar imamo zakon za povzdigo reje goveje živine? — Z našo bikorejo smo tam, kjer smo bili pred tem časom. Povsod pomanjkanje bikov, povsod več ali manj neurejene razmere glede naše bikoreje! Na strani živinorejcev in občin še zmeraj pasivnost in premala brižnost, kakor pred 40 leti! Na ta način ne pridemo nikdar do pravega cilja!

Pri nas se glede bikoreje zanašamo vse preveč na državno pomoč, in to je slabo. Kakor da bi bila država poklicana skrbeti po občinah za potrebne bike. To pričakovanje in zanašanje na državno podporo je veliko krivo, da se sami bolj ne ganemo in se ne lotimo tega perečega vprašanja. V tem pogledu je to zanašanje na državno pomoč prava coklja, ki pomaga zadržavati razvoj naše živinoreje! Saj ni res, da mora država podpirati bikorejo v posameznih krajih. Prvič ni mogoče, da bi mogla država res izdatno podpreti živinorejo v posameznih občinah s svojimi subvencijami, drugič pa je to naša povsem lastna naloga in tudi naša dolžnost. Kdor tega ne vidi, je slep. Kdo se bo pa zavzel za rejo potrebnih bikov, če se ne bodo zavzeli za to prizadeti kravjerejci? Le poglejte veleposestnika, ki ima samo svojih 30 krav, kako skrbi za dobrega plem-

njaka! Pa se ne bo občina ali pa združeni živinorejci, ki imajo skupaj po 100 ali 200 krav in več! Zadnji čas je, da se začnemo zavedati svojih nalog in da se glede bikoreje podamo roke za skupno delo. To zanašanje na državno pomoč, ki gre česče predaleč, pa mora prenehati, ker je to zanašanje veliko krivo, da smo kot interesi za bikorejo tako slabo vzgojeni, da še danes ne uvidevamo potrebe skupnega ali združenega delovanja v tem pogledu. Država naj pomaga, v kolikor more, ali da bi bila ona poklicana skrbeti za našo bikorejo, te misli se je treba tudi pri nas otresti. Zaraditega je tudi več kot neopravičeno vsako zabavljanje na državo, če ne more ugoditi vsem prošnjam zaradi bikoreje. Če kdo, zasluži mi prizadeti živinorejci kritiko, ker se še zmeraj ne zavedamo svojih samolastnih potreb in tistih svojih nalog, ki jih imamo za napredek naše živinoreje.

SKRBIMO ZA PAŠNIKE MLADI GOVEDI!

Po katerih krajih imajo najlepše uspehe z rejo govedi? — Tam, kjer se živina pase, tam se najbolje razvija, najbolj utrjuje in tam daje tudi največ koristi, ker je vsa reja veliko ceneje. Slep bi moral biti, kdor bi tega ne uvidel. Najslabša je pa reja v hlevih. Taka reja je najmanj uspešna in je toliko slabša, čim slabši so hlevi. To je znana resnica, ki se pa žal še vse premalo uvažuje. Številni so naši gospodarji, pri katerih svoj živ dan ne pride goved iz hleva, dokler ne pride mesar po njo. Od mladih nog mora prebiti žival vse svoje življenje pri jaslih. Vprašam zaradi tega, kako pa naj napreduje živinoreja v takih razmerah? In kako naj se sponaša po takih hlevih goved, ki smo jo dobili iz pašnih krajev, kjer je bila vajena na vse ugodnosti pašnega življenja? Še čudno, da toliko zdrži in da je prej ne pobere tuberkuloza!

Več ko naravno pa je, da taka zaprta reja ne more prinašati nobenega pravega uspeha. Take živali so slabokrvne in podvržene veliko bolj bolehnosti in raznim boleznim. Zlasti za mlado goved je taka zaprta reja naravnost pogubna. Kako naj se pa žival, stoječa le pri jaslih, po teh temnih in malozračnih hlevih razvija in utrjuje? Kako naj v plemenske svrhe uspeva?

Pri mladi govedi, namenjeni za delo, prihaja to manj v poštev, ker jo začnemo pri nas tako zgodaj uprezati, da pride na svoj račun. Drugače pa je pri bikcih in telicah. Pri teh živalih pa moramo skrbeti, da pridejo zadosti ven, pa naj bo že na ta ali drug način. Ali tudi z uprežanjem, ali pa, da skrbimo za pripravne pašnike. Za vzrejo plemenjakov imajo po drugih deželah nalašč zadružne pašnike. Pri nas nismo še tako daleč. Pač pa imamo dva pašnika, ki se nalašč v ta namen vzdržujeta. To je državni pašnik na Robežu in pašnik na Ivju, ki je last kmetijske družbe za Slovenijo. Pašnik na Robežu je pripravljen za 30 mladih bikov. Tega pašnika se danes vse premalo poslužujemo, dasi ga vzdržuje država v ta namen in dasi se uspehi dosedanje paše prav povoljni. Isto velja tudi za pašnik na Ivju.

Prilika za pašo mladih bikov je tedaj tu, treba le, da se je naši živinorejci v večjem številu poslužujejo. Ze sedaj se je treba pečati z vprašanjem prihodnje paše, zlasti za rejo mlade plemenske govedi. Danes manjka bikov povsod po deželi. Naj se pripravni junčki, ki jih sedaj odstavljamo, ali pa, ki so se že odstavili, puščajo za plemo v večjem številu in naj se spravijo od starosti od 8 meseca naprej na pašo, ki začne v drugi polovici maja ali pa junija. Dobre plemenske živali se, kakor znano, dražje plačujejo. S pašo samo si bomo pa prihranili doma več krme za drugo našo goved, tako da bomo v obeh ozirih na boljšem. Skrbimo tedaj, da bomo prirejali več plemenjakov kakor doslej in da jih bomo oddali čez poletje na pašo, da se tam za plemenske svrhe bolj uspešno razvijajo in bolj utrjujejo kakor doma, priklenjeni pri jaslih.

KAJ NAS UČI LETOŠNJA SADNA LETINA?

Letos smo imeli splošno ugodno sadno letino. Vsak sadjerejec se je lahko prepričal, koliko je vredno sadno drevje in koliko posamezne vrste sadja. Letos je lahko spoznal, katere vrste so bolj rodovitne, katere manj itd. Sploh je moral priti do jasnega, kolike vrednosti je njegovo sadno drevje.

Sadjarji! Iz tega je treba sedaj izvajati posledice! Za nas ne sme biti vseeno, kakšno drevje raste po naših vrtovih in drugih zemljiščih. Za nas ne sme biti vseeno, ali je drevje

rodovito in daje dobro sadje ali ne. Če bomo mirno trpeli, da raste tudi mnogo slabega drevja po naših nasadih, potem smo sami krivi, če nimamo boljših uspehov v sadjereji. Zaveden sadjar to ni, komur je vseeno, kaj raste na vrtu. Če vidimo, da so slabe vrste vmes, vrste, ki malo rode in dajejo še slab sad, potem je treba, da take vrste precepimo. V precepljevanju manj vrednih vrst imamo važen pripomoček, da se počasi znebimo slabih vrst in da se poprimemo le tistih vrst, ki nam obetajo več uspeha.

Lotimo se tudi v naši sadjereji napredka! Slabe vrste naj izginejo in naj napravijo prostor dobrim in priporočila vrednim vrstam. To precepljevanje se mora opraviti v najzgodnejši spomladi, predno postane drevje sočno, tedaj predno se prebudi k novemu življenju. Potrebni cepiči naj se jemljejo od najbolj rodovitnega drevja tistih vrst, ki so vredne, da jih razširimo. Ako bi vsako leto nekaj slabega drevja precepili, bi že davno imeli bolj enotno in za trgovino bolj pripravno sadje kakor ga imamo danes.

V tem pogledu nas čaka še veliko in hvaležnega dela. Prav taka letina, kakor je bila letošnja, nas mora priganjati k precepljevanju. Pri nas je mnogo vrst, ki jih je treba nadomestiti z boljšimi in enotnimi vrstami, da bo več uspeha s sadno trgovino. Naj se pomnožujejo poglavitno maloštevilne dobre vrste, ki se iščejo v trgovini.

Vrste pa, ki so same na sebi dobre, ki so pa v svoji rasti in rodovitosti opešale, naj se pomlajujejo, da jih pripravimo zopet do krepke rasti in do prejšnje rodovitosti.

Obrtni glasnik

O Obrtništvu v Beli Krajini. V Črnomlju je razstavil te dni domači belokranjski sodar Jure Horvat iz Pobrežja pri Adlešičih krasen »zadružni barilec«^o s stojalom. Sodček kakor tudi stojalo sta iz domače hrastovine. Sprednja stran je krasno izrezljana in ima v sredi monogram črnomajske obrtne zadruge. Ornamentika je pristno narodna. Načrt je napravil g. nadučitelj Božo Račič iz Adlešič. Mojstru čestitamo na dobro uspelem delu. Z veseljem opažamo, da se črnomajska obrtna zadruža lepo razvija in da se od bor res jako briga za obrtništvo, ker do pred kratkim ni bilo tudi v

cem prve slovenske šole, slovensko univerzo in je dal vso svobodo našemu jeziku. Napoleon je prvi združil slovenske, hrvatske in srbske kraje v neodvisno kraljestvo »Ilirije«^o ter je popolnoma odpravil vso nemško nadvlado nad našim ljudstvom. Francozi so tudi l. 1918. premagali v družbi Angležev in Amerikancev Nemčijo in njene zaveznike ter so pomagali Srbom ustanoviti svobodno Jugoslavijo. Brez francoske pomoči bi ne bilo danes kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Zato si zapomnimo tudi ime velikega Francoza Emila Zolá, gorečega prijatelja ljudstva, delavcev in kmetov ter vseh, ki trpe, koristijo, delajo in so poštenjaki, sovražnika hinavstva, zlobe, človeških zajedalcev in duševne teme.

Po spominu.

Zefica: »Čujte, mama, učitelj so rekli v šoli, naj narišem Ameriko po spominu. Kako naj napraviš to? Kaka je Amerika?«

Mati: »Vprašaj očeta, ki je bil že dvakrat v Ameriki, on ti bo povedal, kaka je Amerika!«

„Brdski Jan'ko“

(Ob 25letnici smrti pisatelja Janka Kersnika.)

Grda nehvaležnost bi bila, ako bi se ob 70letnici rojstva in 25letnici smrti ne spomnili enega najslavnejših slovenskih mož, Janka Kersnika. Saj je njegovo ime znano vsakemu Slovencu, ki je kdaj količkaj rad segel po lepi knjigi. Njegovo ime slovi tudi preko mej naše domovine. V svojem rodnem kraju pa ga domačini čuvajo v najlepšem spominu pod imenom Brdski Janko.

Da tudi bralcem »Domovine«^o osvežimo spomin na velikega slovenskega pisatelja, naj bodo tu napisane te vrstice. Na Brdu pri Lukovici, dobre štiri ure od Ljubljane, je tekla zibel našemu slavnemu rojaku. Brdski grad, mogočna stavba iz 16. stoletja, ki je tekom časa menjal znamenite gospodarje Lamberge, Apfaltrerne in Höferje — je rojstni dom Brdskega Janka. Njegov oče se je poročil s Höferjevo hčerko in postal lastnik gradu.

Janko je zagledal luč sveta dne 4. septembra 1852. Že v otroških letih je kazal veselje do učenja, v

vestni vzgoji se je razvijala njegova izredna nadarjenost. V dijaških letih se je seznanil s poznejšimi pisatelji Jurčičem, Levcem, Tomšičem in Tavčarjem ter že začel s prvimi proizvodi svojega pesniškega in pisateljskega talenta. Ko se je po dovršenih visokošolskih študijah naselil na domačem brdskem gradu kot notar, si je njegovo ime že pridobilo ugled izredno nadarjenega pisatelja. Njegove povesti so romale od izobražen ev do preprostih ljudi v bornih kočah na deželi, vsakomur so blažile srce, vedrile um in gojile ljubezen do rodne grude. Slovenska zemlja in posebno še domači kraj z okolico je v Janku Kersniku dobila tolmača svojih lepote in svojih slavnih dni. Šege in navade našega čvrstega kmetskega življa, življenje slovenskih trgov in vasi, kmetsko ljudstvo in slovensko jaro gospodo je pisateljsko pero Janka Kersnika očrtalo s prepričevalno točnostjo. Zato je čis'o po sebi umljivo, da so povesti kakor: »Očetov greh«, »Na Žerinjah«, »Jara gospoda«, »Ciklamen«, »Gospod Janez«^o in številne druge, katerih snov je z vso naravno pristnostjo zajeta iz življenja in

nehanja slovenskega rodu, našle pot nazaj med slovensko ljudstvo ter se splošno priljubile. Neumorna pisateljska delavnost Brdskega Janka je skromno slovensko leposlovje obogatila z dragocenimi biseri, ki ohranijo večni čar. Janko Kersnik si je s svojimi umotvori ustvaril veličasten spomenik, ki ga ne bosta oškodovala burja in vihar. Z isto vnemo, kakor mi sedanjiki, bodo tudi bodoča naša pokolenja segala znova in znova po Kersnikovih spisih, blažila si dušo in plemenitila srce z ljubeznijo do slovenske zemljice.

Le žal, da Janku Kersniku ni bilo usojeno dočakati uresničenja svojega velikega ideala, osvoboditve domače zemlje izpod pete avstrijskega tiranstva. Umrl je v najlepši moški dobi dne 28. julija 1897. v starosti 45 let. V svoji bolehnosti je šel iskat zdravja v toplice v Gleichenberg. Na povratku v domovino ga je prehitela smrt ter prerano utrgala nit njegovega življenja.

Letos, ob petindvajsetletnici Kersnikove smrti smo domačini na skromen način, a z globoko ljubeznijo obhajali spominsko svečanost. Na brdskem farnem pokopališču je ob

tem pogledu vse v redu. Šele zadru-
ga je začela urejevati in bo uredila
tudi belokranjske obrtne razmere.
Le krepko naprej!

Gospodarstvo

KMETIJSKI POUK PO DEŽELI.

Oddelek za kmetijstvo priredi v
drugi polovici meseca decembra sle-
deče poučne sestanke, oziroma tečaje
in predavanja:

1.) V nedeljo dne 17. t. m. v Čate-
žu ob pol osmi uri v šoli (predavanje
o živinoreji — pom. okr. ekonom
Ambrož); v Velenju (o uporabi umet-
nih gnojil, o travništvu in živinoreji
— okr. ekonom Wernig); v Gor. Lo-
gatu v šoli (o kmetijskem združni-
štvu — pom. okr. ekonom Matja-
šič); pri Sv. Križu pri Litiji po maši
v šoli (o izobrazbi kmeta, o polje-
delstvu, pom. okr. ekonom Jereb);
v Vavti vasi po prvi maši v šoli (o
ravnanju z letošnjim vinom in o pri-
delovanju krme — okr. ekonom Ka-
fola); v Štekljencu v šoli ob drugi
uri popoldne (o racionalnem gnoje-
nju in o umetnem gnojenju — pom.
okr. ekonom Konda).

2.) V nedeljo 24. t. m. v Škocjanu
ob sedmi uri v šoli (o gnojenju vino-
gradov — pom. okr. ekonom Am-
brož); v Pamečah na Štajerskem (o
umetnem gnojenju, o reji male živine
in drobnice — okr. ekonom Wernig).

3.) Dne 27. do 29. t. m., namreč v
sredo, četrtek in petek v Metliki (po-
učni kmetijski tečaj — pom. okr. eko-
nom Konda).

4.) V nedeljo, dne 31. t. m. v Bo-
štanju v šoli ob osmi uri (o podsaje-
nju starih vinogradov — pom. okr.
ekonom Ambrož); v Šmartnem pri
Slovenjgradcu (o umetnem gnojenju,
o živinoreji in ravnanju z jabolčnikom
— okr. ekonom Wernig); v Žiberčah
pri posestniku Moloku (razprava o
drenaži močvirne doline pri Žiberčah
— pom. okr. ekonom Matjašič).

ZAKON O OBNAVLJANJU IN PO- SPEŠEVANJU VINOGRADNIŠTVA.

Radi odloka ministrstva za polje-
delstvo in vode z dne 18. novembra
se objavlja sledeče:

V dodatku k «Službenim Novinam»
od 9. oktobra t. l. št. 224, stran dru-
ga, je proglašen in objavljen zakon
o obnavljanju in pospeševanju vino-
gradništva, ki je podpisan dne 30.
decembra 1921. in ki ima obvezno
moč z 9. oktobrom t. l.

Kersnikovem grobu v navzočnosti
številnega domačega ljudstva zapelo
pevsko društvo «Zarja» nagrobno,
nakar je kraški rojak g. avskul-
tant Vinko Štrukelj v vznemirjenih
besedah izrekel nagovor spominu ve-
likega slovenskega pokojnika. Marsi-
kateremu domačinu, ki hrani žive
spomine na preminulega Brdskega
Janka, so pri tej priliki stopile solze
v oči. Pa te solze so bile opravičene,
saj domači kraj dolguje svojemu
Janku tudi globoko hvaležnost za
vsa dela, ki jih je kot župan in po-
slanec izvršil z neprecenljivo požrt-
vovalnostjo.

Slovensko ljudstvo, segaj po spi-
sih svojega ljubimca, zagovornika
in proroka Janka Kersnika. V njih
se zrcali tvoja duša, v njih najdeš
sebe, svoje zgodovine sijaj in vero
v jasne bodoče dni. Večna slava na-
šemu Brdskemu Janku!

Anton Stražar.

**Priporočajte
in širite
„Domovino“!**

Od tega dne se po čl. 24. tega za-
kona razširja isti na vso državo ter
od tedaj imajo spadati vse državne
trtnice v celi kraljevini, vinogradar-
ske in enološke postaje in potovalni
učitelji za vinogradarstvo in vinar-
stvo pod neposredno strokovno nad-
zorstvo poljedelskega ministrstva, od-
nosno njegovega oddelka za vino-
gradarstvo in sadjarstvo.

Na temelju zadnjih dveh odstavkov
čl. 8. tega zakona ne morejo privatne
trtnice, iz katerih se prodajajo trte
ljudstvu, obstojati brez naročitega
dovoljenja g. ministra poljedelstva in
vode, a njihov obrat je podvržen
nadzorstvu strokovnih organov tega
ministrstva.

Po čl. 23 imenovanega zakona je
prepovedano tako po državnih in pri-
vatnih trtnicah kakor tudi po vino-
gradih razmnoževanje in sajenje onih
hibridov ameriške trte in hibridov
med ameriško in evropsko trto, ki
rode neposredno brez cepljenja, ka-
kor so to: Otelo, Herbemont, Vijala,
Delavare, Sasaroš, Hibritran, Izabe-
la, York, Mad itd. Izvzeti od tega so
samo oni hibridi, za katere da po-
sebno dovoljenje ministrstvo za po-
ljedelstvo in vode.

Da bi se moglo v kar najkrajšem
času izvesti odredbe tega zakona, se
pozivajo okr. glavarstva (ekspozitu-
re) vinorodnega dela pokrajine, da:

1.) zbero čim prej vse podatke v
privatnih trtnicah svojega področja in
da semkaj predložijo tozadevne popi-
se in sezname onih oseb, ki se ba-
vijo s prodajo cepljenih in neceplje-
nih trt najkasneje do 24. t. m.

Vsi lastniki privatnih trtnic morajo
vložiti pri ministrstvu za poljedelstvo
in vode prošnjo za dovolilo, da sme-
jo imeti tetnico za razmnoževanje in
prodajo trt.

Kmetijski organi (okrajni ekonomi)
pri okrajnih glavarstvih naj prevza-
mejo takoj nadzorstvo in kontrolo
vseh v okraju se nahajajočih privat-
nih trtnic v pogledu kvalitete in čis-
tostvrstnosti vseh trtnih sadežev
(ključi, sajenke, cepljenke), ki se pro-
izvajajo za prodajo prebivalstvu. Pri
tem je posebno paziti na to, da se
prepreči prodaja in saditev že ome-
njenih hibrid, ki rode neposredno
brez cepljenja in katerih razmnože-
vanje je po čl. 23. ponovno navede-
nega zakona preovedano. Ves trtni
materijal (ključi, sajenke, cepljenke)
počasnih privatnih trtnic, pridelan v
tekočem letu, je natančno popisati in
sešteti ter dotične popiske obenem z

gori zahtevanimi podatki semkaj
predložiti.

Po čl. 12. tega zakona se vrši pre-
voz trt, namenjenih za napravo vino-
gradov ali trtnic, kar se dokaže s
potrdilom pristojnega upravnika drž.
trtnice ali drevesnice, brezplačno in
brzovozno na vseh železnica kralje-
vine Srbov, Hrvatov in Slovencev.
Potrdilo za prevoz trt izdajajo tudi
kmetijske šole, ako imajo lastne trt-
nice.

Za trte iz privatnih trtnic, ki so
priznane, ozir. dovoljene od ministr-
stva za poljedelstvo in vode, izdajajo
potrdila za prevoz oni drž. organi, ki
imajo nadzor in kontrolo nad temi
trtnicami.

= Vrednost našega denarja. Na
zagrebški borzi se je dobilo dne 12.
t. m.: 100 avstrijskih kron za okoli
11 in pol pare, 1 dolar za 73 do 74
dinarjev, 100 češkoslovaških kron
za 231 in pol do 234 in pol dinarja,
100 nemških mark za 96 par do 1
dinarja 16 par, 100 laških lir za 368
do 372 dinarjev, 100 madžarskih
kron za 3 dinarje 20 par do 3 di-
narje 40 par, 100 francoskih frankov
za 518 in pol do 523 in pol dinarja.

= Na mariborski svinjski sejem
7. t. m. so prignali 85 svinj. Cene:
mladi prašiči 5 do 6 tednov stari ko-
mad 450 do 600 K, 7 do 9 tednov
stari komad 700 do 900 K, 3 do 4
mesece stari komad 1400 do 1800 K,
4 do 6 mesecev stari komad 2000 do
2500 K, 8 do 10 mesecev stari ko-
mad 3000 do 3800 K, 1 leto stari
komad 4500 do 4800 K. Kilogram
žive teže se je plačeval po 55 do 60
kron, a kilogram mrtve teže po 70
kron.

= Cene žitu. V Novem Sadu se
je tržila 11. t. m. pšenica po 1584
do 1600 K, ječmen po 1140 K, oves
po 1100 do 1110 K, koruza stara po
900 K, nova po 770 K, moka št. 0
po 2300 K za 100 kg. Cene dru-
god so bile višje. K nam pride žito
seveda dražje, ker so vračunani tudi
prevozni stroški.

= Cene hmelju v Češkoslovaški
padajo. Tudi prošli teden je bila
kupčija s hmeljem v Češkoslovaški
zelo mrtva. Cene so ponovno padle
in se je prodajal srednjefini hmelj
po 600 češkoslovaških kron za 50 kg.
Ker je naša valuta padla, pride v
naši denarni veljavi okoli 110 kron
za 1 kg.

= Potovalna razstava in pokuš-
nja dalmatinskega olja. Na predlog

Kmetijskega oddelka Pokrajinske
uprave v Splitu je kmetijsko mini-
strstvo pristalo na to, da eden stro-
kovnjak za oljarstvo iz Dalmacije
skupno z zastopnikom ministrstva
prepotuje tekom decembra t. l. vsa
glavna mesta naše države (Ljublja-
na, Maribor, Celje, Zagreb, Osijek,
Novi Sad, Subotico, Beograd, Kru-
ševo, Niš in Sarajevo). S seboj po-
nese vzorce finega jedilnega olja, ki
ga pridelujejo oljarske zadruge in
privatniki v Dalmaciji ter bo trgovce
in hotelirje, ki so po večini navajeni
le na francoska in italijanska olja, se-
znanil s tem dalmatinskim pridel-
kom. V Ljubljani bo ta poizkušnja
olja v prostorih Kmetijske družbe
na Turjaškem trgu št. 3 v ponedeljek
dne 18. t. m. od 8. do 12. dopoldne.
Vsi oni, ki se zanimajo za pravo
oljino olje, se naj tega dne priglasi-
jo v tem prostoru, kjer dobe vsa
potrebna pojasnila.

= Novi kolki. Z dnem 1. januarja
1923. bodo dani v promet novi enot-
ni kolki po 5, 10, 20 in 50 par in po
1, 2, 3, 5, 10, 20, 50, 100, 250, 500
in 1000 Din in marke za igralne
karte in domine po 50 Din. Kolki,
sedaj veljavni, se smejo uporabljati
in po pooblaščenih prodajalcih raz-
pečavati do konca januarja 1923.,
potem pa zgube veljavo in se mo-
rejo do vstetega 30. aprila 1923. za-
menjati z novimi kolki pri finančni
deželni blagajni v Ljubljani in pri
davčnih uradih.

= Dolgovi bivše Avstroogrske.
Reparacijska komisija v Parizu je
prošlo soboto sklepala o razdelitvi
dolgov bivše Avstroogrske. Po spre-
jetem predlogu odpade od dolgov
avstrijske polovice (brez Ogrske) 36
odstotkov na Avstrijo, 42 odstotkov
na Češkoslovaško, 22 odstotkov na
Jugoslavijo in Italijo, a od dolgov
ogrske polovice 50 odstotkov na
Madžarsko. O cennitvi avstrijske dr-
žavne imovine v nasledstvenih drža-
vah se doslej še ni sklepalo.

= Pošiljanje paketov v Ameriko.
Ministrstvo za pošte in brzojav iz-
poroča, da se pošiljajo paketi, na-
slovljeni v razne kraje Zedinjenih
držav, za sedaj le preko Avstrije in
Švice, in sicer s posredovanjem
družbe «Messagerie Anglo-Suisse».
Ta družba pa dostavlja samo tiste
pakete, ki gredo v Newyork in ostale
kraje kontinenta, ne pa onih, ki gre-
do na ameriške otoke ali v kolonije,
ki niso na kontinentu Zedinjenih
držav.

= Svetovni pridelek sladkorja v
letu 1922./1923. bo znašal, kakor
se ceni, okoli 17.824.000 ton, to je
za okoli 360.000 ton več nego se ga
je pridelalo v letu 1921./1922.

Sokolstvo

Izobraževalni odsek Sokola v So-
dražici je priredil dne 3. t. m. ljud-
sko dramo v treh dejanjih «Razva-
lina življenja». Igra je dobro uspe-
la. Vsi igralci so svoje vloge zelo do-
bro pogodili. Na splošno zahtevo
občinstva se je igra v nedeljo dne
10. t. m. ponovila. — Odsek je pri-
redil letos kot običajno vsako leto
Miklavžev večer z bogatim vzpore-
dom. Igrala se je igra «Putifarka»,
kjer so nastopile nove moči. Tudi ta
igra je, kakor se vsestransko prizna-
va, zelo dobro uspe-
la. Sodeloval je
tudi društveni pevski zbor, ki je na-
stopil z več točkami. Zelo je ugajal
občinstvu šaljiv nastop V. Vodopiv-
ca «Zabja svatba». Na odru je kar
mrgolelo žab, ki so se mehanično
premikale in «rajale». Obenem je
zbor pel za kulisami. Miklavž je na-
stopil s sijajnim spremstvom ter bo-
gato obdaril pridno članstvo. Cisti
dobiček zadnje prireditve se je po-
daril kot Miklavžev dar revni šolski
mladini v Sodražici.

Nečloveški ukaz

(Sličica iz svetovne vojne.)

Evo vam zgodbi, ki je enako-
vredna drugim grozodejstvom av-
strijske armade v svetovni vojni:

Bilo je leta 1916. meseca julija.
Prvi bataljon 27. domobranskega
polka se je polagoma umikal zaradi
Brusilove ofenzive od mesta Kolo-
meje v Galiciji vzporedno z drugimi
bataljoni ter se končno ustavil pred
trgom Nadworna, kjer smo se zako-
pali. Ni minilo par tednov in že smo
se morali umakniti v rezervne pozi-
cije, ki so bile približno tri kilometre
začaj. Zakopali smo se pred neko
vasjo, kjer so bile napete žične ovi-
re. Od tu so bile v predtoren odpo-
slane večkrat močne patrulje, ki naj
bi dobile stike z napredujočimi Ru-
si. Tik pred žično ograjo, kjer je
stala hiša, krita s slamo, je bila
poljska straža (Feldwache) neke
stotnije našega bataljona.

Ljudje v hišah so bili prijazni in
postrežljivi. V hiši, pri kateri je sta-
la dotična straža, je ležala 14- do
16letna, težko bolna deklica, drugi
stanovalec pa je bil 80letni starček.
Komandant straže je bil neki četo-

vodja, ki je tisto usodno noč dobil
naravnost živinski ukaz od svojega
bataljona, kakor je sam pripovedo-
val. Že ob 6. uri popoldne istega
dne smo dobili ukaz, da bodimo pri-
pravljeni za nočni umik. Tista noč
je bila temna, da se ni videlo korak
naprej. Čakali smo do 11. ure, te-
daj pa je naenkrat vzplamtel ogenj
pred žično ograjo.

Četovodja je izvršil povelje in za-
palil hišo s stanovalci vred. Iz pla-
mena se je kmalu zaslislalo pretre-
sujoče obupno kričanje starčka in
bolne deklice. Kmalu so se posvetili
ognji tudi drugje in pokrajina je bi-
la razsvetljena kakor podnevi. Go-
tovo so bili tudi po drugih hišah
stanovanci, toda njihovega kričanja
nisem mogel slišati.

Nesrečna straža, ki je izvršila
zločin, se je umaknila k svoji kom-
paniji. Zadostila je višjemu ukazu.
Četovodja je bil od svojega dejanja
razburjen in bled. Naš bataljon se
je umikal potem po gozdovih daleč
nazaj in nesel s seboj madež zlo-
čina nad dvema že itak bednima člo-
vekoma. Na marsikatero grozoto v
vojni sem pozabil, toda tisti obupni
kriki gorečih revežev mi ne gredo
iz spomina.

—L.

Minister Žerjav za vdove in sirote

Najbolj zapuščeni in osamljeni člani človeške družbe po svetovni vojni so vdove in sirote. Samoubojce, ki vlada sedaj svet, ne pozna sočutja in dočrega srca, ne mara slišati tožb in prošelj bednikov. Tekom zadnjih let, ko je draginja vedno bolj in bolj pritiskala na vrata nižjih slojev, se je v ministrstvu za socialno politiko nagromadila kopa ponižnih prošelj vdov in sirot za pomoč v najtežji stiski, toda prošnje so ostale neresene. Sele ko je to mesto nastopil naš rojak, g. dr. Žerjav, so številne prošnje prišle iz zaprašenih omar zopet na svetlo.

Minister Žerjav se je z vso vneto zavzel, da odpomore vdovam in sirotam, kjer in kolikor se da. Doslej je bilo rešeno že lepo število prošelj. Nedavno je zopet na predlog ministra za socialno politiko, g. dr. Žerjava, Njeg. Veličanstvo kralj Aleksander ukazal, da dobe, počenši od 1. avgusta 1922. za dobo treh let miloščino iz državne blagajne: Ana Pevnik, vdova orožniškega postaje vodje iz Šoštanja, po 1080 dinarjev na leto; Fran Kaderšafka, vrtnar državnega zdravilišča v Rogški Slatini, po 600 Din; Marija Mayer, vdova vodje zemljiške knjige v Škofji Loki, po 600 Din; Ida Ekel, sirota vladnega svetnika v Novem mestu, po 600 Din; Marija Levinger, vdova davkarja v Št. Petru pri Novem mestu, po 480 Din; Matilda Bohinc, sirota sodnega kanclista v Mokronogu, po 480 Din; Marija Kalan, vdova učitelja v Mavčičah, po 720 Din; Erna Friedrich, sirota vladnega svetnika v Ljubljani, po 600 Din; Hildegarda Schmied, sirota okrajnega tajnika v Ljubljani, po 600 Din; Kornelija Czerny, sirota nadgeometra v Ljubljani, po 840 Din; Albina Plicker, sirota carinskega oficijala v Ljubljani, po 600 Din, in Ana Stemberger, vdova pisarniškega pomočnika v Ljubljani, po 600 Din.

Dejstva govore! Minister dr. Žerjav je dokazal, da je mož na pravem mestu, da ima čuteče srce za one, ki jim ni prizanesla težka usoda, za one, ki so danes osamljeni v vrtincu samoljubnih in oderuških stremljenj poedincev in tako zvanih višjih slojev. Slučaj pa tudi dokazuje abotnost in pristudnost klerikalnih voditeljev, ki uporabljajo svoje „človekoljubje“ do siromašnih slojev le za demagoško gonjo proti „kapitalistom“, kadar pa kak siromak potrka na njihova vrata, mu posvetijo s frazami ali če treba tudi s svinčenkami, kakor so to izpričali dogodki na Zaloški cesti.

Beleške

+ Klerikalna časopisna agitacija. Zadnje dni so se klerikalci zopet z vso vneto lotili agitacije za svoje časopise. V vsakem kotu, na vsaki planki, kričijo njihovi plakati, da bodo »Straža«, »Gospodar« in »Domoljub« v novem letu še zanimivejše farbali slovensko ljudstvo — seveda tudi za povišano naročnino. Zopet so organizirane Marijine device, Orlice, duhovništvo in še vse ostalo, kar »leze ino grede« v tercijskem mravljišču, da se z živo besedo zavzamejo za »katoliške« laži, ki jih na drobno in debelo obljudljajo klerikalni listi za prihodnje leto. Prav razveseljivo je dejstvo, da letošnja agitacija nima željenih uspehov. Razumni slovenski kmet prihaja do trezne sodbe, zato odklanja hujskarijo in se naroča na »Domovino«, ki jo s pridom čita vsak poštenjak.

+ Dr. Šusteršič v Ljubljani. Bivši general Slovenske ljudske stranke in

deželni glavar kranjski dr. Ivan Šusteršič se je v ponedeljek zvečer po štiriletnem pregnanstvu vrnil iz Tirolske v Ljubljano. Na kolodvoru so ga pričakovali njegovi ožji prijatelji in tudi deputacija duhovništva. Dr. Šusteršič bo v Ljubljani nadaljeval advokatsko prakso. Ali se namerava zopet aktivno udeleževati v politiki in kakšne smeri si bo osvojil, še ni znano. Gotova stvar pa je, da je v klerikalnem taboru prihod dr. Šusteršiča povzročil veliko zmešnjavo, ker je celo v njihovih prvih vrstah obilo mož, ki nikakor ne taji simpatij in spoštovanja do svojega bivšega poglavarja ter se ga bodo sedaj nedvomno zopet oklenili s staro udanostjo in zvestobo.

+ Radičeva abstinenca. Radić se je zopet enkrat slavno skisal in ni odšel v Beograd. Slavolokov sicer ni bilo treba podirati, ker jih še niso postavili, vendar pa v Beogradu premišljajo, kako bi se dalo odmagati politiki Hrvatskega bloka, ki jo Radić imenuje abstinenco. Zdi se, da je največ uvaževanja vreden nasvet nekega beograjskega časnikarja, ki je predlagal sledeče: Ako Radić smatra svojo politiko za abstinenco, potem se da pomagati edino z — rakijo. Radiću in njegovim generalom naj vlada ponudi nekaj stare slivovke, in če jo bo sprejel, bo kriza rešena, kajti vsak človek, ki pije slivovko, ni več abstinenc. Na tak način bi se torej končala tudi Radičeva abstenenčna politika. Seveda bi slivovka morala biti fina stara roba — ker domače rakije se je Radić morda že naveličal...

Novosti

* Naša nova povest. S prihodnjo številko začnemo z novo povestjo »Vrtinarjeva Nežika«. Opozorite znanee in prijatelje, ki še niso naročniki našega lista, naj se takoj naroče na »Domovino«.

* Zahvala ministru dr. Žerjavu. Z Bleda poročajo: Tukajšnje »Podporno društvo šole deških ročnih del« je prejelo od ministrstva za socialno politiko znatno denarno podporo, s katero bo moglo svoje delovanje še plodonosnejše razviti. Društvo je izreklo ministru dr. Žerjavu za posebno naklonjenost, ki jo posveča ročnemu pouku naše mladine, iskreno zahvalo.

* Kraljica Marija pri slepih invalidih. Pretekli ponedeljek je kraljica Marija obiskala dom slepih v Zemun. Kraljica se je prijazno razgovarjala z mnogimi invalidi ter se sočutno zanimala za njihove rodbinske razmere. Obisk kraljice je zelo blažilno vplival na slepe nesrečnike.

* Fond kralja Aleksandra. Na dan svoje poroke, dne 8. junija t. l., je kralj Aleksander podaril iz svojih sredstev en milijon dinarjev ter odredil, da se vsako leto določi 300.000 dinarjev za nagrade onim našim državljanom, ki se bodo odlikovali v moralnem, prosvetnem, odgojnem ali zdravstvenem oziru dvigati naš narod ali s svojim vzgledom ali s svojim delovanjem med narodom. S pismom z dne 8. junija 1922., naslovljenem na predsednika ministrskega sveta, je kralj organizacijo te ustanove prenesel na svojo pisarno. Imenoval se je poseben odbor za upravo kraljevega fonda. Ta odbor prične takoj s svojim delovanjem. Vse osebe, ki so v tem pogledu interesirane, naj se obračajo neposredno na ta odbor. Naslov odbora se glasi: »Odbor kraljevega fonda«. Sedež odbora je v Beogradu, v kraljevi pisarni.

* Šolski prazniki. Ministrstvo prosvete je izdalo pravilnik o šolskih praznikih na naših osnovnih, sred-

njih in strokovnih šolah. Glasom tega pravilnika se obhajajo v naših šolah naslednji državni prazniki: 1. december kot dan ujedinjenja, 17. december kot kraljev rojstni dan, praznik sv. Cirila in Metoda ter Vidov dan (28. junija).

* Hrvati za našo umetnost. Znan »Prva hrvatska štedionica« v Zagrebu, ki ima po vseh večjih jugoslovanskih krajih ter tudi v Ljubljani svojo podružnico, je poslala našemu pokrajinskemu namestniku g. Hribarju znesek pol milijona kron za zgradbo poslopja galerije lepih umetnosti v Ljubljani.

* Dobrovoljski dom v Novem Sadu. Novosadski občinski svet je organizaciji jugoslovanskih dobrovoljcev, ki so se borili v Dobruži in na solunski fronti, brezplačno odstopil zemljišče za zgradbo lastnega doma. Dobrovoljci pridno in z uspehom nabirajo prispevke in je tamošnje prebivalstvo z odprtim srcem naklonjeno njihovi akciji.

* Smrt rojaka v Ameriki. V severnoameriškem mestu New Hawen je umrl naš rojak Josip Tomšič, rodom iz Tacna pod Šnarno goro v starosti 55 let. Blag mu spomin!

* Pomilostitev na smrt obsojenih. Ministrstvo pravde v Beogradu pripravlja nov ukaz o pomilostitvi več oseb, ki so pred raznimi sodišči bile obsojene na smrtno kazen. Ukaz bo dovršen in podpisan v nekaj dneh.

* Brezplačna vožnja od steklih živali ugrizenih oseb. Beograjsko časopisje poroča, da je prišlo med ministrstvom za narodno zdravje in prometnim ministrstvom do sporazuma, glasom katerega imajo vse one osebe, ki so ugrizene od steklih živali in ki potujejo na zdravljenje, brezplačno vožnjo na železnici ali parobrodu, in sicer od prve postaje pa do najbližjega Pasteurjevega zavoda.

* Čudno postopanje invalidske organizacije. Poročajo nam iz Bele Krajine: Župniki so oznanjevali po vseh belokranjskih cerkvah, naj se tekom treh dni javijo vsi invalidi in one žene, ki dobivajo podporo, v Črnomlju pri Matiji Skubicu. Pravijo, da je izbrala organizacija invalidov tega človeka za svojega »poverjenika« in na Skubčevi hiši je obesila organizacija svojo napisno tablo. Čudimo se kratkovidnosti našega invalidskega udruženja, da se spušča v stik s takim človekom, ki je odobral vojno, ki je ovajal naše ljudi, jih spravljaj tako na morišče in zakrivil prej nesrečo mnogih sirot. Čudno je tudi to, da se niso obvestila o tem županstva, ki so pač merodajna za take stvari, ampak le župni uradi. Pozivamo invalidsko organizacijo, naj prenese svojo pisarno iz njegove hiše takoj drugam in se naj ne izpostavlja javnemu ogorčenju. Oddelek za socialno skrbstvo pa prosimo, naj preišče, kakšen »od vlade potrjeni poverjenik invalidov« je ta Skubic. Lahko vernemu človeku je lahko obesiti marsikaj na vrat in zato se trobi sedaj v svet o zvišanih podporah, za katere je denar baje že v Ljubljani itd. Napravite red v tej zadevi, in sicer takoj! — Invalid.

* Izredna lovska sreča. Na praznik dne 8. decembra se je na cerkljanskem polju pri Brežicah vršil velik lov, ki se ga je z gosti iz Maribora in Celja vred udeležilo okrog 40 lovcev. Imeli so posebno dober uspeh, ustrelili so namreč 280 zajcev!

* Mariborsko porotno sodišče je v ponedeljek razpravljalo zadevo čevljarja Antona Lichtenwallnerja iz Loga pri Središču zardi umora svoje žene. Poročali smo zadnjič, kako je Lichtenwallner z vztrajnim molkom hotel dokazati, da ni pri pravi pa-

meti, a se je po neprevidnosti le izdal. Tudi pri razpravi ni spregovoril niti besedice. To pa mu ni dosti pomagalo, ker so porotniki soglasno potrdili njegovo krivdo, nakar je bil Lichtenwallner obsojen v smrt na vešalih.

* Najdeno telo župnika. Nedavno smo poročali, da se je tomišelski župnik Fran Gaberšek pozno zvečer vračal iz Ljubljane peš proti domu, kamor pa ni prispel in so ga doslej pogrešali. Prošlo soboto pa so pri Fužinah potegnili iz Ljubljane njegovo mrtvo truplo. Doslej se še ni dalo ugotoviti, ali je župnika v temni noči zadela nesreča, ali pa je postal žrtev zločina. Pokojnik je bil rodom iz Homca pri Kamniku ter v lepi moški dobi 47 let.

* Živ zakopan. V Zagrebu se je pri kopanju kanala na Peščenici ponesrečil mladi delavec Franc Janžekovič, doma iz Bukovcev v ptujskem okraju. Nahajal se je dva in pol metra globoko v kanalu, ko se je zrušila zemlja in ga živega pokopala. Seveda so ga skušali takoj rešiti, toda ko so odgrebli zemljo, je bil Janžekovič že mrtev. Svetila mu večna luč!

* Brzovlak je povozil na progi med Sevnico in Blanco ženo posestnika Zalokarja in Lončarjevega dola. Nesrečna žena je bila takoj mrtva. N. v. m. p.!

* Samomori naraščajo. Naše ljudstvo presenečajo dnevna poročila o samomorih. Sam bog vedi, kje tiči pravi vzrok, da so zadnje čase nekateri tako naveličani življenja, da grabijo po samokresu ali čemerkoli ter si pretrgajo nit življenja. Seveda povojne razmere še vedno v največji meri uplivajo na duševno razpoloženje in na razdraženost živcev, poleg tega je pa življenje med vojno in na fronti pokazalo nizko ceno človeka. Po številu samomorov prednjači zadnje dni Zagreb. Pred nekaj tedni je v Zagrebu neki človek legel na železniško progo ter si pustil odrezati glavo. Odtlej mu je z istim namenom sledilo osem posnemalcev. Vlak je opravil svojo nezaželeno nalogo in vse razkosal na drobno. Te dni so zopet našli nekega Spira Cvijanovića z odrezano glavo v bližini zagrebskega kolodvora. Zagrebski listi zatrjujejo, da gonita ljudi v samomor: alkohol in delomrznja.

* Dvajset milijonov je odnesel. Pri zagrebski tvrdki Gorjan je bil nameščen Erich Hicke, inženir, rodom iz Berlina. Tvrdka ga je poslala v Beograd s pooblastilom, da dvigne v neki tamošnji banki dvajset milijonov mark. Inženir je to sicer ukrenil, ampak z denarjem se ni povrnil več v Zagreb, temveč je pobegnil preko meje v Nemčijo. Večje zneske je odposlal svoji ženi in svoji materi, z ostalo vsoto pa si menda namerava sam ustvariti udobno življenje. Toda policija je za njim izdala tiralico in ni dvoma, da bo pobegli milijonar kmalu v rokah pravice.

* Mojster v zmerjanju. Zmerjanje je tudi ena izmed onih čudnih lastnosti, ki nam Slovencem ne dela težke glave; kar se tiče kletvic, opravljanja in psóvk, se torej mi Slovenci ne smemo čutiti manjvredni kakor drugi veliki narodi. Pa imamo tudi svoje mojstre v tem. Za takega se je nedavno izkazal Ivan Šilar iz Grabč pri Gorjah. Učitelj mu je v šoli kaznoval neposlušnega sinčka; to pa je vžgalo slamo v Šilarjevih strehi. Takoj se je spravil nad učitelja in ga začel tako temeljito zmerjati, da so se kar iskre kresale. Prizanesel pa ni niti šolski voditeljci. Tudi njej je povedal par vročih. In hudemu Šilarju je bilo to še vedno premalo. Odpravil se je še pred župnišče in

povedal župniku čudno novico, da ga smatra za črno farovško svinjo. To pa je bilo že malo prehudo, zato so drugi dan prišli k Šilarju orožniki klicati ga na odgovor. Šilar pa tudi njih ni štedil ter jim odgovoril, da so smrkavci, lumpi in da jih bo iz hiše vrgel. Šilarja so priporočili sodniji v posebno odlikovanje. Zdaj je vse radovedno, ali bo hudi Šilar tudi za sodnike pripravil poseben nagovor s psovskami, v katerih se je izkazal za nedosežnega mojstra.

Iz raznih krajev

* V Spodnji Šiški pri Ljubljani je umrl g. Dragotin Steindl, ravnatelj tobačne režije v pokoju. N. v m. p.!

* V Podolnici pri Horjulu je dni-nar Janez Nagode sekal v gozdu drevo. Ko se je nasekano drevo podiralo, je Nagode hotel odskočiti vstran, pri tem pa je tako nesrečno padel, da si je ob neki skali prebil lobanjo. Težko ranjenega so prepe-ljali v ljubljansko bolnico.

* V Žireh je kovaškemu vajencu Francetu Trčku padel železen drog na nogo in mu jo znatno poškodo-val.

* Na Verdu pri Vrhniki je bil hlapec Anton Križman v temi na-paden od neznanega lopova. Križ-man je dobil s kolom močan udarec po desni nogi in je zaradi zlomljene ko-sti moral v ljubljansko bolnico.

* V Beričevem je neznan lopov odpeljal konja in voz posestnika Martina Kogoja. Kogoj se je vračal iz mlina ter se mimogrede ustavil v gostilni. Medtem pa je predrzni uzmovič neovirano izvršil svoj posel.

* V Gabrovki sta dva kmečka fan-ta ponoči napadla učitelja Josipa Jerele, ki se je iz Moravč s kolesom vračal domov k Sv. Križu. S kolom sta ga tako težko ranila na glavi, da je moral v bolnico.

* V Radovljici je šestnajstletni Jo-sip Božič, učenec tamošnje pletarske šole, doma iz Ljubljane, izginil brez sledu. Zapustil je več pisem, v kate-rih javlja, da bo skočil v Savo. Če mu le ne bo premrzla...

* Pri pošti Kranj je bila uvedena selska dostava vsak ponedeljek, to-rek in četrtek, petek in soboto tudi v sledeče kraje: Kokrica, Bobovk, Srakovlje, Tatinec, Cadovlje, Trste-nik, Goriče, Letence, Zg. Tenetiše, Sv. Tenetiše in Mlaka.

* V Kranju je umrl g. Anton De-poli v 83. letu svoje starosti. Pokoj-nik je bil med ustanovitelji tamoš-njega gasilnega društva in do smrti njegov zvesti član. N. v m. p.!

* V Kranju je umrl gosp. Franc Reyer, finančni komisar v pokoju. N. v m. p.!

* V Stični na Dolenjskem je bil za priorja tamošnjega cistercijskega samostana imenovan p. dr. Av-guštin Kostelec.

* V Gorjah pri Bledu si je Josip Dežman, delavec lesne industrije »Vintgar«, pri cirkularni žagi zažagal desno roko. Moral je v bolnico.

* V Bohinjski Bell je nenadne smrti umrl g. Ivan Burja, bivši dol-goletni župan in cerkveni ključar. N. v m. p.!

* V Radečah je prošlo nedeljo pri-redil v sokolski dvorani Zikov kvar-tet koncert. Poslušalci so bili od lepe godbe zelo navdušeni.

* V Velikih Laščah so zaprli Ma-tevža Tomšiča, ki je ljubljanskega stavbenika Curka okradel za 7000 kron.

* V Gorenici pri Kočevju se je ponesrečil posestnik L. Grünseich. Vozil je drva, med potjo pa so se mu splašili konji in Grünseich je prišel pod voz. Kolesa so mu šla preko obeh nog in mu jih zdrobila pod kolenom. Težka nesreča ugled-

nega posestnika je vzbudila splošno sočutje.

* V Trbovljah je rudarskemu strelskemu mojstru Francu Košaku eksplodiral naboj in ga težko po-škodoval.

* V Zidanem mostu se je v gozdu za cementno tovarno obesil mlade-nič Robert Weitzl. Kaj ga je gnalo v smrt, se še ni dalo ugotoviti.

* V Dramljah na Štajerskem je neznan zločinec skozi okno ustrelil gostilničarja Mihaela Podkrajška, ki se je takoj mrtev zgrudil na tla.

* V Sevnici so na kolodvoru ne-znani tatovi vlomili v železniški voz in odnesli kave in vanilije za 60.000 kron.

* V Velenju je ogenj uničil kozo-lec posestnika Skaze. Zgorel je do tal z vso zalogo sena in slame. Sre-ča pa je bila, da se požar ni razširil tudi na sosednja poslopja. Kako je ogenj nastal, doslej še ni pojasnje-no. Za omejitev požara pa gre vse priznaje domači požarni branjbi.

* V Šoštanju se je poročil ravnatelj tamošnje meščanske šole g. Fran Hribernik z gđno. Pavlico Tribu-čevo iz Mozirja. Obilo sreče!

* Na Frankolovem pri Celju so se pred meseci v gostilni stegli fantje in nekemu Bobku prizadejali smrto-nosne rane. Ker se pri razpravi, ki se je te dni vršila pred celjskim okrožnim sodiščem, ni dalo ugotovi-ti, kdo je pravi ubijalec Bobka, je bilo obsojenih pet fantov, ki so se udeležili pretepa, in sicer: Kavnak na 8, Ciril Kroflič na 7, Adamič na 6, Vrisk na 5 in Karel Kroflič na 4 mesece težke ječe.

* V Slivnici pri Mariboru je umrl posestnik Peter Lešnik v visoki sta-rosti 80 let. N. v m. p.!

* Pri Sv. Barbari v Slovenskih goricah je umrl trgovec in posest-nik g. Josip Krajnc. Pokojnik je bil splošno ugleden naroden in napre-den mož, ki je imel vedno odprto srce in odprte roke za reveže in si-romašne šolarčke. Enako je tudi za narodne institucije in za invalide imel vedno pripravljeno pomoč. Naj bo blagi duši ohranjen najlepši spo-min!

* V Kotljah v Mežiški dolini se je poročil mariborski odvetnik gosp. dr. Stanko Stor z gđno. Heleno Wastl, hčerko tamošnjega lesnega trgovca. Novoporočencema želimo obilo sreče!

Zdravstvo

z Pozimi pri zaprtih oknih. Vsako leto, ko se bliža zima in začnejo ljudje zapirati okna, se pričnejo množiti slučajji prehlajenja, vnetja grla in pljuči itd. Vzrok temu je čes-to v nastopnem: Dokler so okna odprta, kroži po naših sobah sveži zrak, ki vsebuje dovolj vlage. Ko se okna zaprejo in se začne v sobi močno kuriti, se zrak preveč posuši in skvari, ako ni poskrbljeno za dobro prezračenje. Suhi zrak izpija vlago v nosu, grlu in dušniku ter draži njihovo občutljivost, tako da ti organi ne morejo več odbijati bo-lestnih kali, ki jih vdihavamo. Da se očuvamo teh zimskih bolezni, mo-ramo vse prilike prilagoditi tako, kakor bi bilo poletje. Prosto gibanje v svežem tudi pozimi ni škodljivo, da, celo bolj potrebno kakor poleti, ker si moramo osveževati in utrje-vati telo, da postane vedno bolj od-porno proti mrazu in njegovim iz-kušnjavam. Dobro je, zjutraj in zve-čer umiti prsa in vrat s svežo vodo, nato pa čvrsto odrgniti z brisačo. Seveda ne smeta biti soba in ne vo-da prehladni. S tem se nam prsa in grlo utrdijo in nanje ne more več foliko vplivati izprememba vremena. V sobah, ki so zakurjene, imejte na peči vedno posodico vode, ki izhla-

peva in daje suhemu zraku dovolj potrebne vlage. Posebno je treba paziti, da se ne okužimo od ljudi, ki imajo hud kašelj, ali pa kako vnetje v grlu in dušniku. Ako pozimi pa-zimo na to, da vdihavamo vedno sveži zrak, podnevi in ponoči, ako se dovolj gibljemo čez dan in se čuva-mo pred okuženjem, se nam ni treba bati bolezni, ki so sicer običajna po-java v zimskih mesecih, a lahko po-stanejo resno nevarne.

z Ord duh iz ust prihaja navadno od pokvarjenih zob, redkokdaj iz že-lodca, tu in tam pa je vzrok tudi kaj drugega. Komur kljub temu, da si vsak dan čisti in izpira zobe, sapa iz ust še vedno smrdi, naj si poišče sveta pri zdravniku.

Zanimivosti

STANOVANJE V GROBU.

Pomanjkanje stanovanj je ena iz-med splošnih posledic vojne, ki do-muje v vseh državah in v vseh me-stih. Nikjer pa se menda ne rešuje na tako zanimiv način kakor v bolj-ševiški Rusiji. Neki moskovski časo-pis prinaša sledečo zgodnico:

Začel je nastopati veter, mraz in sneg. Moskovsko pokopališče je iz-gledalo še mirnejše kakor drugače. Vendar pa je grobar neke noči začul s pokopališča ljudske glasove in opa-zil droben plamen. Začuden in tudi preplašen je šel tjakaj, da se pre-priča, kaj se godi. Prišel je blizu ne-kega groba, zgrajenega v obliki ma-le kapelice.

„Kdo je tam?“ vpraša grobar.

„Študenti!“

„Kdo vam je dovolil? Kaj poče-njate?“

„Nimamo stanovanja. Tukaj pa je prijetnejše, kakor zunaj v snegu in vetru.“

„Ven s pokopališča!“ se je raz-jezil grobar.

„O, Bog obvari!“ je bil odgovor iz groba. „Ne gremo ven, dokler ne najdemo stanovanja. Kam pa naj gremo? Saj vendar ni poletje, da bi lahko spali pod milim nebom. Tukaj nam je prav prijetno...“

Štiri dni se je grobar moral pre-pirati s svojimi najemniki v grobu. Ker se nikakor niso dali pregovoriti, je šel po policijo. Na policijskem ura-du so študenti razložili, da nikjer ne morejo dobiti stanovanja. Končno se je policija pokazala toliko naklo-njena, da jim je namesto groba na-kazala star vagon za stanovanje, s čemer so se študenti zadovoljili.

NEBESA NA ZEMLJI.

V Tihem oceanu med Ameriko in Azijo, se nahaja otok Tahiti, ki šteje 11.000 prebivalcev. Njegovo pristan-šče je Papehiti s 3000 prebivalci, med katerimi je okrog 800 Evropejcev. Otok obdaja mnogo drugih manj važ-nih otočičev. Cele črede morskih psov spremljajo v teh vodah ladje in poželjivo preže na vsak odpad. Mnogobrojne ribe se s pomočjo svo-jih močnih plavut dvigajo iznad vode in se zopet potapljajo. Velike morske ptice, slične galebom, se onemogle od morske bolezni često v jatah spušča-jo na ladje.

Tahiti nudi čarobno sliko temnoze-lenega gaja, prepletenega z živimi barvami bujnega cvetja. Posebno vzbujajo pozornost ognjenordeva dre-vesa, ki rastejo na otoku v obliki rde-čih solnčnikov. Mem Tahitijanci je obilo močnih mož in krasnih žensk. Ljudje nosijo tam čudne visoke slam-nike, okrašene s školjkami in cvet-nimi venci v obliki zvezd. Oblečeni so v lahna volnena ogrinjala modre ali rdeče barve z rumenimi ali rde-čimi progami. Ženske nosijo posebna ogrinjala, ki izgledajo kakor naše

ženske spalne srajce z vtkanim živo-barvnim cvetjem. Lasje, ki jih nosijo razpuščene, so gosti in temni. Oči njihove so kakor žamet. Polt je zelo različna, od kavine do bele barve. Mnoge Tahitijanke, vzgojene v šolah tamošnjih protestantskih misijonarjev so zelo izobražene in govorijo fran-cosko in angleško. V občevanju so zelo ljubeznive.

Življenje na otoku Tahiti spominja na pravljice iz tisoč in ene noči. Mor-je, kokosovo drevje, cvetje vseh mo-gočih barv in lepi ljudje, ponosni, ka-kor bogovi — vse to se koplje v ble-ščeči luči solca in v najopojnejšem vzduhu. Solnce pripeka močno, pesek je žareč in voda je toplejša ko ožra-čje. Noči pa so precej hladne. Tahiti-janci so zelo gostoljubni in darežljivi; gosta radi sprejmejo v hišo in pope-ljejo na sprehod. Tahitijanci so tudi zelo snažni. Polovico dneva prebijejo v morski vodi. Vsak odličen Tahiti-janec ima več oblek in se preoblači vsak drugi dan. Tahitijanci obožavajo svoj otok in vse, kar je lepo. Blagi so, mirni in umerjeni pri vsakem gibu in koraku. Tujec, ki ga zanese pot na ta otok blaženih, se težko odloči za odhod.

VERSKA VOJNA V AMERIKI.

O zloglasni ameriški tajni družbi Ku-Klux-Klan zopet prihajajo raz-burjajoče vesti. Po nekaterih krajih Združenih držav se množijo zločin-stva, ki jih povzroča ta organizacija. Največja razburjenost vlada v drža-vi Louisiana, ker tam najbolj divje razsajajo člani Ku-Klux-Klana. Svoje dni je ta organizacija imela na piki zamorce in njihove belokož-ne prijatelje ter zaščitnike. Zdaj, ko se je po parletnem premirju zopet pojavila, je naperila svojo ost proti židom in katolikom. V Louisiana je ta gonja tako narasla, da se je gu-vernir moral podati v Vašington, da pri zvezni vladi prosi za pomoč. Ba-je je zahteval tudi nekaj oddelkov vojaštva, da se z najostrejšimi sred-stvi preprečijo nadaljnji napadi na mirne državljane in dnevno se mno-žeči zahrbtni umori.

Nevarna gonja članov tajne orga-nizacije se je zadnje čase začela širiti tudi na severu Združenih dr-žav. Pri odkrivanju spomenika v vojni padlim židovskim vojakom sta slavnostna govornika, vseučilišni profesor Butler in član ameriškega parlamenta Siegel ostro obsodila zločinstva zarotnikov. Že drugi dan sta prejela grozilno pismo in odslej jih je baje le redkokdaj videti na uli-ci. V parlamentu je bilo vloženih že mnogo interpelacij, toda doslej brez posebnih uspehov. Zatrjuje se nam-reč, da je tudi v parlamentu samem okrog 60 poslancev, ki so člani Ku-Klux-Klana in celo voditelji tega „tajnega in nevidnega kraljestva“, ki vodi vojno proti katolikom in ži-dom.

USODA DOLARJA.

Amerikanci si vedno izmislijo kaj novega. Komu bi na primer pri nas padlo v glavo, da dožene usodo pa-pirnatega dinarja, ki iz banke sto-pa v promet! No, trgovska zbornica v Čikagi je poizkusila tudi to. Vse-kakor nobena stvar na svetu ne gre skozi toliko človeških rok, kakor de-nar. Čikaška zbornica je izdala pre-cejšnjo vsoto novih dolarjev in pri-poročila po časopisih vsakomur, ki prejme novi dolar v roko, naj nanj na kratko zabeleži, v kake svrhe je dolar oddal naprej.

To se je zgodilo. Po štirinajstih dneh so bili zbornici predloženi do-larji in večina izmed njih je po krat-kih beležkah izkazovala, da so tekom kratkih dveh tednov menjali preko

trideset lastnikov. Vsak je na dolar zapisal svoje ime in namen, v kategorija ga je izdal naprej. Tako se je ugotovilo, da so dolarji povprečno po petkrat služili pri izplačevanju zaslužka, petkrat pri kupovanju tobaka, dvakrat pri brivcu, enkrat za kupovanje pisem, znanik in časopisov in enkrat za obilno večerjo.

Amerikanski listi, ki prinašajo zgodbe teh dolarjev, z nejevoljo ugotavljajo, da niti eden izmed teh dolarjev ni bil izdan v dobrodelne namene. Kaj, ko bi tudi pri nas enkrat poizkusili dognati potovanje dinarjev, ki seveda po vrednosti niso tako visoki gospodje kakor dolarji.

Razno

× **Ognjenik Stromboli bljuje.** Te dni je vulkanski otok Stromboli začel zopet bljuvati. Po močnih potresnih sunkih, ki so jih čutili tudi na celji severni obali Sicilije, je sledilo močno bljuvanje lave, tako da so prestrašeni maloštevilni stanovalci otoka zbežali na italijansko obalo. V Siciliji je bil potres tako močen, da se je prebivalstvo iz bojazni pred še močnejšimi sunki izselilo iz hiš in se nastanilo v šotorih.

× **Izdajalska papiga.** Pariška policija je nekega dne prišla sumljivega moža, ki se je brez posla klatil po mestu. Na policijskem uradu je uporno tajil svoje ime in policija se je zamarala, da ga iztakne. Aretirani mož pa je s seboj nosil papigo, ki je znala govoriti nekaj besed. Ko so nekega dne zopet zasliševali molčečega jetnika, se je papiga priljudno sklonila do svojega lastnika in nežno izgovorila: «Halo, Lienhart!» Po teh besedah je policija takoj vedela, s kom ima opraviti: mož je bil Lienhart, zloglasni vlomilec, ki so ga že par mesecev zasledovali detektivi.

× **Noče biti kardinal.** Knjižničar vatikanske biblioteke, nemški jezuit dr. Ehrle, bi moral biti imenovan za kardinala. On pa je odklonil papeževo ponudbo za to visoko imenovanje ter izjavil, da hoče ostati navaden vojščak Kristusove vojske. Trdijo, da se papež ne bo zadovoljil s to odklonitvijo, temveč bo svojega knjižničarja v zmislu cerkvene discipline opozoril, da to čast mora sprejeti. Dolgo, dolgo že ni bilo takega slučaja, da bi bil kak cerkveni služabnik odklonil kardinalsko imenovanje. Sicer pa tudi papež ne ravna prav, da hoče dr. Ehrleja prisiliti za kardinala. Pri nas na Slovenskem je mnogo duhovnikov, ki bi hoteli kaj višje avanzirati; ker pa vsi ne morejo biti škofi, se zadovoljijo tudi s tem, da postanejo — državni poslanci.

× **Poroka danske princeze.** Hčerka danskega kralja, princeza Dagmar, se je zaljubila v častnika danske kraljeve garde, poročnika Castenskielida. Ta princetin ljubljene sicer ni plemenitega rodu, pravijo pa, da ni čudno, če je mladi princesi zmešal glavo in srce, ker je zelo lep in bister fant. Kraljevska obitelj se je izprva trudila, da bi princeso pregovorila, a vse skupaj ni pomagalo nič in končno je danski kralj privolil v njuno zakonsko zvezo. Poroka se je nedavno vršila v kraljevskem gradu na deželi, kjer danska kraljevska obitelj prebiva čez poletje. Svečanosti ni bilo nikakršnih, temveč so vse opravili na prav skromen način. Princeza Dagmar je tudi proslila, naj jo odslej nazivajo samo kot gospo Castenskielid.

× **Veter kot ženitni posredovalec.** Da bi veter lahko kaj posredoval pri ženitbi, se sicer glasi malo čudno, je pa vendar tako. Na Sumatri namreč veter odločuje, kako dolgo

mora vdova žalovati za svojim umrlim možem, to pa na sledeči način: ako ženi umre soprog, mora vdova v znak žalosti pred hišo na visokem drog izobesiti belo zastavo. In dokler veter te zastave ne raztrga, se na Sumatri tužna vdova po domačih zakonih ne sme poročiti. Kakor hitro pa na zastavi nastanejo prvi razcepi, lahko vdova preneha žalovati in sme s svojimi pogledi in smehljaji izbirati novega soproga. Kadar veter zastavo popolnoma razcefra, pa se sme tudi poročiti, če se ji je posrečilo najti ženina. V ostalem pa menda ni treba poudarjati, da na Sumatri žalujejo vdove za žalne zastave izbirajo manj trepžno platno, da veter čim prej lahko opravi svoj posredovalni posel...

× **Ukraden most.** Višek tatinske predrznosti in obenem največjo težino plena je nedavno dosegla družba zlikovcev, ki je ukradla železni most pri Mauerbachu v Nemčiji. Most, zgrajen in trdno vezan z železnimi travertami, se je nahajal v samotni soteski in zato so tatovi svoj posel lahko brezskrbno in neopaženo opravljali pri belem dnevu. Pripeljali so se s tovornim avtomobilom, razdirali in nalagali v potu svojih obrazov ter do večera z večkratno vožnjo odpeljali vse najvažnejše sestavne dele mosta. Z zadnjim transportom pa so tudi utrujeni lopovi izginili za svojim plenom. Doslej jih še niso iztaknili. Slučaj sam na sebi je smešen, toda škode ni podcenjevati, saj je samo železo vredno več milijonov mark.

Za smeh in kratek čas

Toplice pomagajo...

Ljubljancan je prišel v toplice in je vsakomur, kdor ga je hotel poslušati, razkladal na dolgo in široko svojo bolezen. Tako je naletel tudi na nekega starega domačina in ga izpraševal, če so to dobre toplice.

«Prav imenitne so,» se mu odreže možakar, «ko sem jaz prišel sem, nisem imel ne las, ne zob, nisem mogel govoriti in ne hoditi.»

«A,» se je začudil Ljubljancan, «kako je to mogoče, kdaj ste pa prišli sem?»

«Veste, gospod, jaz sem se tukaj rodil...» je odvrnil možakar.

Dobro povedala.

Profesorica na ženskem učiteljskiču odrasli deklici, ki je naredila nekaj narobe: «Gospodična, vi ste prava telica».

Učenka: «Hvala za vaše — materinsko svarilo».

Zvit berač.

Berač: «Prečastiti gospod, ali niso Oni izgubili denarnice?»

Fajmošter Boltežar (seže hitro v žep): «O ne!»

Berač: «No, potem mi pa naj dajo majhen dar vbogajne!»

V šoli.

Učitelj (v prven razredu ljudske šole): «Kdo mi zna povedati, kaj je mreža?»

Dolgo časa se nihče ne oglasi, končno pa dvigne roko Poldek, Ožbovtov nadbudni sinček.

Učitelj: «No, Poldek, sedaj pa povej ti in osramoti druge, ki ničesar ne vedo!»

Poldek: «Mreža je... mreža je sešita iz samih luknjic.»

Ne more, pa ne more spati.

Ožbovta, ki je napravil že marsikaj na svetu narobe, se je nekoč lotilo, da ni mogel ponoči spati. Ker so mu sosede rekli, da je to nevarna bolezen, se je takoj podal k zdravniku, ki mu je nasvetoval: «Stejte vsako noč, kakor dolgo bo-

ste mogli. To štetje vas bo tako utrudilo, da boste kmalu zaspali.»

Ožbovt je res storil vse po zdravnikovem receptu in zdravnik ga je drugo jutro vprašal: «No, Ožbovt, koliko ste našteji?»

Ožbovt: «30.999.»

Zdravnik: «In ste potem zaspali?»

Ožbovt: «Ne, vstal sem, ker je bil že dan.»

Ženski kofček

MOŽ IN ŽENA.

Ko sta Adam in Eva bila pregnana iz raja, je bilo Adamovo prvo opravilo, da je temeljito oštel in ozmerjal svojo ženo, ki ga je zapečljala s prepovedanim jabolkom. Obenem ji je tudi dokazal, da je ona še vedno na boljšem, kakor on sam. Njej je bilo treba edino otroke nadzorovati in jed pripravljati, medtem ko se je on moral klatiti po gozdovih, da je nalovil kaj plena za svojo lačno družinico.

Tako je še danes z vsemi Adamovimi potomci. Večina zakonskih mož je uverjena, da je življenje žene dokaj ugodno, ker nima drugega na skrbi kakor kuhanje, pomivanje, otroke in oblačenje, kar baje ne zahteva velikega truda. Noben zakonski mož si tudi ne more razložiti, kaj počenja gospodinja z denarjem, ki ji ga dá. Vedno zabavlja: «Ali misliš, da sem milijonar? Ko bi ti sama morala denar služiti, bi že bolj varčno ravnala z njim!»

S temi in takimi očitki se čuti vsaka gospodinja po pravici hudo prizadeta. Marsikatera bi bila pripravljena odstopiti deset let življenja, če bi le enkrat videla svojega možička pripravljati zajtrk z detetom v naročju, medtem ko se trojica drugih gnete okrog ognjišča ter kriči in razsaja na vse pretege. Marsikatera gospodinja bi se rada prepričala, koliko časa bi možičku preostalo za čitanje časopisov, ako bi hotel pomiti posodo, pospraviti sobe, skopati otroke, oprati in zakrpati perilo ter opraviti še druge številne gospodinske posle. Namesto zabavljanja naj torej mož privošči ženi včas tudi prijazno besedo in naj jo tuhtam tudi pohvali.

Nespoštovanje ženinih opravkov pač izvira iz tega, ker jih mož ne pozna, saj jih tudi nikoli ni izkusil. Prekomoden je za to in v ostalem, kaj hoče, saj je to lastnost podedoval od samega Adama. Najlepše pa je seveda, če oba, mož in žena, razumeta ceniti delo drugega.

Vzgajati se mora začeti še čisto majhen otrok. Jeza je lastnost, ki je med Slovenci zelo razširjena. Koliko prepira, sovraštva, pobojev in težkih nesreč je že povzročila prevroča kri. Koliko zadovoljnih ljudi je že uničila nesrečna naglica in razburljivost. Res je jeza deloma prirojena, vendar se da s pametno vzgojo ukrotiti. Z vsi resnostjo bi se morali potruditi starši, da iztrebijo iz src svojih otrok to nevarno ljuliko. Otroci se ne sme dražiti brez potrebe, ravno tako se ne sme dovoliti, da cepeta z nogami in se peni od jezice. Poskušaj najprej z lepo besedo, s poukom, če pa ne koristi, pa tudi šiba ne škodi. Najbolje pač deluje dober vzgled. Če sam krotiš svojo jezo, jo bo tudi otrok. Mir je najkoristnejša in najpotrebnejša lastnost pri vzgoji. Tudi če kaznuješ, se ne smeš razburiti. Zelo napačno je, če starši predolgo čakajo z vzgajanjem. Če čisto majhno dete je pristopno strogemu pogledu in karajoči besedi. Navadno si mislijo matere, ki so neumno zaljubljene v svoje otroke, da bo dete že bolje, ko bo večje, a medtem se vgnezdijo slaba lastnost v nežni duši tako močno, da je ni mogoče več izkoreniniti. Tudi majhnemu otroku ne smeš vsega dovoliti. Seveda so starši večkrat tako neumni, da jim prav ugaja, če se n. pr. enoletno dete prav pošteno razjezi in ga še sami dražijo, da imajo kaj za smeh. Tako početje je zločin.

Duh po petroleju, ki je marsikomu silno neprijeten, se odstrani s pivom. Tudi petrolejeve svetiljke se dajo izvrstno očistiti s pivom. Posodo obriši najprej z mehkim papirjem, potem pa jo dobro oplahni s pivom. Ravno tako se tudi drugi kovinasti predmeti, posebno brončeni, lahko in hitro očistijo s pivom in stolčeno kredo.

LAHKO NAGNENJE K PREHLAJENJU?

Prevelika občutljivost? Bolečine olajšuje in naredi telo odporno masiranje in umivanje s prvim Fellerjevim Elzafluidom. Veliko močnejši, izdatnejši in boljši je kakor francosko žganje. Kot kosmetikum že 25 let priljubljen za negovanje zob, zobnega mesa, ust in kože na glavi. Z zavojnino in postnino: 3 dvojne steklenice ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic 208 dinarjev in 5 % doplačila. Razpošilja ga lekarnar: Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elzatrž št. 360, Hrvatsko.

Imaš li bolečine v obrazu? V celem telesu? Potrebujes li dobrodejno in okrepjujočo masir? Ali te muci glavobol? Zob bol? Tiganje?

Ali želiš najboljšo za negovanje zob, oči, glave? Ali si preveč občutljiv glede nereglega zraka? Ali želiš dobro, domačo in kosmetično sredstvo?

Fellerjev pravi Elzafluid je mnogo močnejši, izdatnejši in to je tega delovanja, kakor francosko žganje. Nekoliko kapljic zadostuje da to delo ti reši.

To je najboljšo, kar sem kdaj okusil!

Zahtevaj Elzafluid v vseh poslovnica, in sicer samo pravi Elzafluid lekarnarja Fellerja. Ako naročiš naravno, čisto in zdravilno postnino, se se postelje denar narej ali po povzetju 3 dvojne ali 1 specialne steklenice: 24 Din, 12 dvojnih ali 1 specialne steklenice 84 Din, 24 dvojnih ali 8 specialnih steklenic 146 Din, 36 dvojnih ali 12 specialnih steklenic 208 Din.

KOT PRIMER: Elza-omaz proti kurjem ocesom 2 Din in 3 Din Elza-menom črtniki 1 Din Elza-omazni prašek 3 Din Elza-omaz za oči 3 Din Elza-omaz za usta 12 Din Elza-omazna voda 15 Din Elza-omazni miris za sobo 15 Din Glicerol 1 Din in 15 Din Elza-omazni 12 Din Elza-omazni od 1 Din do 1 Din ali originalno Radikum francosko žganje velika steklenica 13 Din Elza-mrežasti prašek 7 Din, s rup za podganje in mušice 7 Din Za primot se zavojnina in postnina sebe računata

Na te cene se računata še 5 % in 1 % in 1 % za prevoz in pošto. Atrazirati natančno: EUGEN V FELLER lekarnar STUBICA DONJA, Elz. trg št. 360, Hrvatsko.